

çöğün

FIKİR VE SANAT DERGİSİ

9-10/69

S a h i b i :

Ağın Kültür Derneği adına
Muammer NIKSARLI

Bu sayıda yazı işleri müdürü:
Mehmet Salim ÖZER

Haberleşme adresi :
Posta Kutusu No : 538
Ulus - Ankara

Gönderilen yazılar yazı
kurulunun incelemesin-
den geçer.

Gönderilen yazılar, yayın-
lansın veya yayınlanmasın,
geri verilmez ve telif ücreti
ödenmez.

Dergimiz ayda bir çıkar.

YIL : 3 — SAYI : 33-34
EYLÜL - EKİM — 1969

FİYATI : 200 Krş.
YILLIĞI : 24 TL.

Dizgi ve Baskı :
KARDEŞ MATBAASI
Denizciler Cad. No. 3/C
ANKARA

Kapak :
ZAFER GENÇAYDIN

YENİ BİR KURULUŞ

Nuri ONAT

Yeni koşullar; yeni kuruluşları, yeni örgütlenmeleri gerektirir. Bu yargı, tersine çevrilerek de söylenebilir : Yeni kuruluşlar, yeni örgütlenmeler, yeni koşulların nedenleri olabilirler. Bu yargılar, toplum oluşumunun değişmez kurallarıdır. Çünkü, kuruluşlarla örgütlenmelerin yeni koşulları hazırlaması, yeni koşulların da derlenip toplanmaları zorunlu kılması, toplumsal olayların vaz geçilmez öğeleridir. Bu olaylar dizisi, değişim ve gelişim süreçlerindeki yeniliğe dönük diriklikle orantılı olarak belirirler.

Sağduyulu kişi, her yönden yenileşmek zorundadır. İnançlarının katılığından, tutum ve davranışlarının tutarsızlığından, eyleme geçme isteksizliğinden kurtulma gerçeği ile karşı karşıyadır, günümüzün insanı. Yoksa, bir gün geride kaldığının bilincine varsa bile, iş isten geçtiği için, aşağılık duygusunun ezikliğinden kurtaramaz kendisini. Bu ise, hem bireysel, hem de toplumsal bakımdan büyük bir yitimdir.

Toplumlar da böyledir. Onlar da, durmadan, her yönden yenileşmek yükümlüdedirler. Çünkü, günümüzdeki anlamıyla yenileşmek, «Uzay Çağı»nın koşullarına ayak uydurmak, inançta, tutum ve eylemde en önde olanlarla atbaşı gidebilmeyi benimsemek, becerebilmektir. Yenileşmeye bu açıdan bakılınca, sorumluluğun ne denli büyük olduğu anlaşılır. Bu da, bizi, yeni atılım ortamları yaratarak gerçeklerle cebelleşmeye götürür.

Toplumların yaşantılarına egemen olan güçler, hiç kuşku olmasın ki geleneklerle göreneklerdir. Bunlar-
sız bir toplum oluşamaz, gelişemez, diriklik kazanamaz.

(Devamı 26. sayfada)

Bilginin Gücü Aç

Temeli bilgi'ye dayanmayan toplumlar da bir bilinçlenmenin söz konusu olmayacağı bir gerçektir. Bilinçlenme, bir bilgi işidir çünkü. Bir toplum, bilinçten yoksun olunca, ondan bir değerlendirme, bir seçme beklenemez. Seçilenler, değerlendirilenler üzerinde durur daha çok. Yaratıldığı ölçüler yoktur; belirli, alışılmış ölçülerle yönelir insana, evrene. İnceliklere, derince düşüncelere götürmez kabaca bir hesaba vuruştur ellerindeki ölçüler. Bu ölçü, bir var'ı bir yok'u gösterir ancak. Var'ı yapanla, yok'u yapanı araştırmaz. Bu nedenle var'ı, yok'u düşünemez, böyle bir toplumun kişisi. Düşünemediği için, bilince eremediği için, yargılarında sürekli olarak yanılır. İşin kötüsü, yanılgısını başkaları görür, hep uyarır onu. Bu uyarılar da bir yenilenmeye, bir biçimlenmeye götürmez bu tür kişileri. En olu'u bile olumsuzlaştırır bu tür kişiler. Sanki tutarsızlıklar için yaratılmışlardır. İşte bu tutarsızlıklar, o kişiyi ezer, sürekli olarak, çağdaş düşüncenin, eylemin dışına iter. Temel bilgiye dayanmadığı için, bilginin gücüne inanmadığı için savaşları, tutarsız yoldadır bu kişilerin. «İnsan yutan kumsallar»ın içine gömülür giderler bunlar. Bu, kumsallara gömülme, çağdaş düşüncenin dışında kalma ezer kişiyi. Onu, bu eziklik, çelişkilere, aşağılık duygusuna sürükler. Ne yazık ki, ezikliğin de, aşağılık duygusunun da etkisini duyamaz. Tutarsız davranışlarla sağa sola sığır, ne yapacağını bilmez. Bu sığınsız, olumlu yola götürecek nesnel bir dünyadan uzaklaştırır onları. Bu nedenle dünyada yer tutar-

lar, ama yaşamazlar, yaşamlarının anlamına ermeden giderler bu dünyadan. Budur bilinçsizlik, budur bilginin gücünden yararlanmadan yaşamak.

Kişinin, bu çelişkilerden, bu tutarsızlıklardan bilginin gücüyle kurtulabileceğini savunuyoruz biz. Ama nasıl bir bilgi gücüyle? Bilgiyi bir güç olarak nasıl değerlendirebiliriz? Konumuzun en önemli bir sorunudur bu.

Bilgi, düşünmeyi, duymayı, bilinçlenmeyi sağlayan bir birikimdir çok genel tanımıyla. Bu birikim, özellikle iki alanda etkisini gösterir: Etki alanlarından biri, belirli davranışlardır. Öteki alansa düşünce, düşüncenin etkisiyle bilinçlenmedir. Bilginin, kişiyi belirli davranışlarda durduran yönü önemli değildir. Bu sorun üzerinde denemelere girişmeyi de gerekli görmüyoruz. Burada üzerinde durduğumuz davranış kavramını, eylemcilik açısından da almıyoruz. Çünkü, burjuva anlayışının çok bilinen «çatal şöyle tutulur, bıçak böyle kullanılır, şöyle gidilir, böyle gelinir...» biçimine soktuğu kaba davranışa dayalı bilgi, etkisini, eylemini yitirmiştir. Bilinçli toplumlarda davranışa dayalı bilgilerin önemi yoktur. Bu tür bilgilerin sirklerde kedilere, köpeklere, fillere, atlara, eşeklere... de öğretildiği bilinmektedir. Hattâ, bu yaratıkların, böylesi bilgide, insanı aştığı bile görülmektedir. Bundan çıkan sonuca göre, belirli alışkanlıklara bilgi denip denemeyeceği tartışması bile çıkabilir. Bunlara, bilinci yaratıcı nitelikte bilgi demek, insanı hayvan düzeyinde görmek demektir.

sından Öğretmen

Düşünmeyi, duymayı sağlayan bir birikim olarak bilginin değeri nedir? Böyle bir bilginin kaynağı nedir? Çevreden, kitaplardan, düş gücünden, sezgiden... alır kaynağını bu bilgi. Bu, Sokrates'in :

Uyan artık Atinalı, uyan da düşün!

dediği anlamda, bilinçlenmeye çağırılan bilgidir. Kısa bir deyişle bilgi, düşünmek demektir bu anlamıyla. İnsanı bilinçlendiren, onun davranışını denetleyen düşünsel bir eylemdir. Sokrates'in deyimiyle, bu bilinçlenme, kişiye, seçme olanağını sağlar.

Seçmek, bilinçli olmak, bilinçli olmak, düşünmek!

sözünde bilinç, düşünme; düşünme, bilinç kavramlarını da içeriyor. Bu bilinçlenmedir, Sokrates'e «Atina için savunacağım kendimi.» dedirten. Bu alıntı söz, -bilginin gücüyle bilinçlenmiş, seçme'yi bilen kişinin, kendi adına da konuşsa, bunun toplum adına olduğunun kanıtıdır. Kendi düzensizliğinin, toplum düzensizliğinden geldiğini bilir bu kişi.

Bilginin gücünü belirlemek için giriştiğimiz bu genellemelere, toplumumuzun kültürel yapısını belirlemek için başvurduk. Şu bir gerçek ki, insan, düşüncesini tanıdığından bu yana, onun ürünlerini karşısındakine aktarmak isteğini de duymuştur. Düşünme, yaratma gerçeğinin başlangıcı olduğuna göre, bunun ürünlerini yansıtmak, insan için doğal olmuştur. Bu yansıtma, insanın sanatçı olarak bul-

duğu yöntemlere bağlıdır. Resimde, müzikte, edebiyatta ayrı ayrı yöntemleri uygulamıştır. Ama eğitim alanı, bu yöntemleri uygulamakta yeni olanaklar sağlamıştır. Eğitimin en yoğun biçimini öğretmen kavramı'nda bulmaktayız.

Öğretmenlik kavramı açıklanırken şu gerçeğin gözden uzak tutulmaması gerekir : Öğretmen, bir bilgiyi kişiliğine sindirdikten sonra, onu başkalarına aktarmak gereksinmesi duyar. Bu niteliğiyle bir aydınlatıcıdır da. Bu anlamda bilinçlenme, bir bilgiyi kişiliğine sindirmekle bir tutulmalıdır. Bilinçlenmenin tadına ve değerine varan kişinin, ondan öbür insanların yararlanmasını istemesi, eğitimin kökleştirdiği bir alışkanlıktır. Ancak bu alışkanlıkla kişi, kişiyi aydınlatmayı düşünür. Bu düşünce daha çok da öğretmende yoğunlaşmıştır. Aydın olma bir erdemlilik'se, onu en çok da aydınlatmayı başaran kişi tanır. Bu nedenle öğretmenin, toplumda ayrı bir yeri, ayrı bir değeri vardır. Bu yer ve değer, öğretmenin görevinin kutsallığına bağlıdır. Sözü, yürekte duyurmayı amaçlar öğretmen. Sözü, kişiliğinde toplar. Bu yönden öğretmen, toplumun duygusu, düşüncesi, bilinci, erdemi, sezgisi, kişiliğidir. Öğretmenin kişiliğinde, duygusunda, düşüncesinde... bir zedelenme varsa, bu, toplumun da büyük çapta zedelenişinin kanıtıdır. Ayrıca öğretmen, toplumun kültürel değerinin ölçüsüdür. Bir toplumda ekonomik denge, kültürel denge kurulamamışsa o toplumda öğretmenden yeterince yararlanılamıyor demektir. Top-

lumun öğretmenden yararlanabilecek düzeye gelmemesinde bile öğretmenin sorumluluğu aranmalıdır. Koca bir ülkenin, hattâ dünyanın düzensizliğinin sorumluluğunu taşıyan öğretmen, nasıl yapacak düzeltme ve daha iyi bir dünyaya ulaştırma görevini? Toplum, hangi koşullar altında isteyebilir bunu öğretmenden?

Utopia'larda raslanan modası geçmiş ülkücülükle mi? Söylev anlatımının dünyayı bir anda güzelleştiren coşkulu anlatımıyla mi? Yöneticilerin çoğunun her fırsatta, öğretmen şöyledir, öğretmen böyledir, demeleriyle mi, yoksa anılarına dalıp benim babam da öğretmendi, öğretmenleri çok severim yollu, hiçbir sonuca götürmeyen içtenlikli açıklamalarıyla mi? Öğretmenler, bir ülkenin bilgi ordusudur, deyip bu gerçeğin hiç üzerinde durmamakla mı? Dursun Akşam'ın bir açıklamasında belirttiği gibi, öğretmene ancak kepek yiyebilmek olanağını sağlayan bir yaşam düzeyi yaratmakla mı? Dama taşıyla oynadığı gibi, öğretmenle de oynamakla mı? Onu işinden, yerinden, çoluğundan çocuğundan uzaklaştırmakla mı? Arkada gözü yaşlı analar, karılar, çocuklar bırakmakla mı?

Bu sorular çoğaltılabilir. Gelmiş geçmiş yöneticilerin öğretmene bakışını saptayan görüşler, düşünceler kitaplar doldurur. Bunların nedenlerini, öğretmen konusunda geçmez sözler edilmesini gerçek bir temele bağlamak gerekmektedir. Bu gerçek temel de, ekonomidir. Ekonomik özgürlüğü olmayan bir insanın hiçbir özgürlüğünün olamayacağı gerçeği gözönünde tutulmalıdır. Öğretmen, bir ekonomik sıkıntının, buna bağlı olarak bir toplum-

sal bunalımın içinde bulunduğu sürece, ondan hiçbir görev beklenemez. Toplum da bir şeyler beklememelidir öğretmenden.

Toplumun, öğretmeni bir yana itmesi, bundan yüreklenererek yöneticilerin öğretmenlik sorununa eğilmemeleri, bu konuda onları duygusal sözlerle oyalamaları, öğretmeni kendi sorunlarını çözümlemeye yöneltmiştir. Açıkçası, toplumun, yöneticinin düzeltmesi gerekenleri düzeltmeye koyulmuştur öğretmen. Bilginin gücünü yansıtmak yolunda bazı koşulların uygulanmasını istemektedir. Bu istekler, bilginin yansıtıcısı olarak öğretmenin değerinin bilinmesi, ona ekonomik özgürlüğün sağlanması gerçekleriyle açıklanabilir. Öğretmen kendine güven duymazsa, bilgiye de güven duymaz. Bilgisi olmayan bir öğretmen de bilginin yansıtıcısı olduğu savında bulunamaz. Bilgiden yoksun öğretmen, toplumun varlığını duymaz. Bu varlığı duyamadığı için topluma yararlı olamaz. Toplumun öğretmene inanmaması, ona değer vermemesi, kendine inanmaması, kendine değer vermemesi demektir. Öğretmenin, dolayısıyla bilginin etkisini duymayan bir toplum, sürekli olarak kendi varlığını yalanlar. O, toplumluktan çıkar, insanların bir raslantıyla bir araya gelmelerine benzer bir dağınıklık olur. Dayanışma gücü olmayan bir toplumda bilginin gücüyle beliren bir bilinçliliğin varlığı söz konusu olabilir mi? Toplum olarak, yönetici olarak eğilmek gerekir öğretmenlerin sorunlarına. Kulak vermeli onların sözlerine. Onun bu anlamdaki sesi, bir toplumun temellerini sarsan çatırtıları andırır. (Varlık 748)

SANAT ADAMININ SOSYAL YÖNÜ

ORHA HATİPOĞLU

Sanat adamlarımız, öteden beri, toplumumuzun güzel sanatlara ve sanatkâra karşı gereken ilgiyi göstermediğinden yakınırlar. Gerçekte duyan, düşünen ve çevresinde olup bitenleri yakından gören kimseler olarak hepimizin güzel sanatlarla derece derece ilgimiz vardır. Ama sanatkârın asıl istediği ilgi bu değildir. Son birkaç yıldan beri, toplum olarak nasıl günlük olaylara, hattâ dedikodunun ta kendisi olan münakaşalara kendimizi kattığımız isek, sanata karşı da buna yakın bir ilgi duymamızı isterler. Hakları da yok değil. Toplum olarak bugün en az meşgul olduğumuz şey güzel sanatlardır; Sinema,

tiyatro seyretmesini severiz, sadece o kadar;

Kültür alanında ileri gitmiş batı dünyasının sanata ve sanat adamına karşı ilgisi, üzerinde etüd edilmeğe değer bir konudur. Onlar, bizim günlük politikaya karşı duyduğumuz ilginin de çok üstünde bir ilgi ile sanat hareketlerine katılıyorlar. Edebiyat tarihlerine kadar geçmiş olan sanat olayları, yeni yeni cereyanlar, okullar bunun canlı misalidir. Çeşitli sanat ve edebiyat dernekleri yanında, öteden beri büyük ilgi toplanan lokaller, salon sohbetleri, gösteriler bu ülkelerde insanların alâkasını kamçılayan faaliyetlerdendir.

Öte yandan, bizim toplumumuz gibi sanat adamlarımız da kendilerini bir türlü sosyal çalışmalara uydurmamışlardır. Eski şark anlayışına uyarak «Fildişi Kule» sinden dışarı çıkmıyan sanatkâr, bizde son yıllara kadar ismi var, cismi yok bir varlıktı. Nitekim, miktarı bir hayli kabarıklık olan çeşitli sosyal derneklerimiz yanında, sanat adamlarımızın kurdukları derneklerin çok az oluşu ve bunlardan hemen büyük ekseriyetinin son birkaç yıl evveline ait tarihi taşıması da gösterir ki sanat adamı, sosyal yönü zayıf kalmış bir kişidir.

Uzun yıllar devam edip giden «Sanatkârın sosyal yönü» münakaşaları da gösterir ki sanatkâr, fildişi kulesinden inmek istememektedir. Halbuki sanat adamının sosyal yönü, münakaşa konusu olmayacak kadar kesin hatlarıyla çizilmiştir. Madem ki o da içimizden bir kişidir, bizi ve bize ait olan şeyleri anlatacaktır. Eski «Gül ve Bülbül» hikâyeleri, çoban masalları, bugünün gerçekçi sanatkârına konu olmayacak kadar gerilere gitmiştir.

Sanatkâr, bugün için bayat saydığımız mevzuları işlemekte ısrar ederse, kendisinin lisanından anlıyan birkaç kişiden ilgi görecektir, diğerlerinden göremeyecektir. Bu bakımdan cemiyetten şikâyeti de olmamak gerekir. Çünkü çevresindeki büyük topluluk bir başka dünyanın, yirminci asır dünyasının topluluğudur; Onları ilgilendiren konular üzerinde söz etmek gerekir.

Keban Barajının Doğurduğu Sorunlar

Yd. Prof. Dr. Oya KÖYMEN
Orta Doğu Teknik Üniversitesi İdari
İlimler Fakültesi Öğretim Üyesi

Keban Barajı inşa çalışmaları devam ediyor. Barajın teknik nitelikleri, Türkiye'nin enerji üretimine yapacağı katkı konusunda şimdiye kadar çok şey söylendi, yazıldı. Buna karşılık baraj inşaatının doğurduğu ve doğuracağı sosyo-ekonomik sorunlar üzerinde yeterince durulmadı. İlgili kamu kuruluşlarınca yapılan çok kısa dönemli, pratik amaçlara yönelmiş çalışmaların yeterli olduğunu iddia etmek güçtür. Kaldı ki, bunların çoğu hizmete özel olup, yayımlanmamıştır. Öte yandan O.D.T.Ü. İdari İlimler Fakültesi Ekonomi ve İstatistik Bölümünde yapılan «Keban'da Sosyo-Ekonomik Değişim» araştırması, ancak barajın yapımı bitip de kamulaştırma ve göç tamamlanınca son safhasına ulaşacak ve bu son safhasının verilerinin bütün içinde değerlendirilmesi işleminden sonra yayımlanacaktır. Diğer bir deyişle, yürüttüğümüz araştırma, üç - dört senelik uzun bir dönemi kapsayan, kısa dönem pratik sorunlarla doğrudan doğruya ilgili olmıyan bir çalışmadır.

Bu yüzden, bölgedeki çalışmalarımız sırasında yaptığımız, iskân ve kamulaştırma sorunları ile «ilgili» önemli ve âcil çözüm bekliyen konulardaki bir takım gözlemleri bu yazı dizisinde özetlemeyi yararlı bulduk.

TARİHÇE

BARAJIN TARİHÇESİ VE NİTELİĞİ : Keban bölgesinde bir baraj inşa edilmesi ilk olarak 1936 yılında düşünüldü.

1960 da yapım için kesin karara varıldı. Keban Barajı plânlanan süreye göre bir buçuk yıllık bir gecikme ile 1972-73'de tamamlanacak ve su toplamaya başlayacaktır.

Keban, Türkiye'nin en büyük enerji üretim barajı, dünyada ise yükseklik yönünden 12 nci, arkasında biriktirdiği su hacmi yönünden 13 ncü, üreteceği enerji yönünden 24 ncü büyük baraj olacaktır. Senelik kapasitesi 1.240.000 KW. olarak plânlanmıştır. Bu enerjinin büyük bir bölümü Ankara, İstanbul gibi büyük şehirlerin ihtiyaçlarını karşılamak üzere Batıya nakledilecektir. Baraj enerji üretimi amacıyla inşa edildiğinden, Doğu Anadolu'nun sulama sorununa doğrudan doğruya bir çözüm getirmeyecektir.

212 YERLEŞİM YERİ SU ALTINDA KALACAK, 30.414 KİŞİ BARAJDAN ZARAR GÖRECEK :

1972-1973'de baraj su toplamaya başladığında, 687.318 dönümlük rezervuar gölü sınırları içinde kalan ovalık alanlardaki 101 yerleşim yeri bütünüyle (bütün evler, tarlalar, v.s.), dağ ve yamaçlardaki 111 yerleşim yeri de kısmen su baskınına uğrayacaktır. 113'ü Elâzığ, 90'ı Tunceli, 2'si Malatya, ve 7'si Erzincan illerine ait olan bu 212 bucak, köy ve mezrada yaşayanlardan 23.236 kişi başka bölgelere göç etmek zorunda kalacaktır. Taşınmaz malları dolayısıyla zarar görecektir kişilerin de bu sa-

yıya eklenmesiyle Keban Barajından 30.414 kişinin (7264 ailenin) doğrudan doğruya etkileneceği tesbit edilmiştir. Göç edecek ailelerden 5170'i yeniden iskân için devletin kendilerine yardım etmesini istemektedirler.

SOSYO - EKONOMİK YAPI

SOSYO - EKONOMİK YAPI (1) : Su baskınından zarar görecekt yerleşim yerlerinin yüzde 72'sinde halk köyün yerlisidir. Geri kalan köylere iki büyük göç dalgasıyla, özellikle Romanya ve Bulgaristan'dan gelen göçmenler yerleşmiştir. En büyük göç 1927-1946 döneminde, ikincisi ise 1951-1959 arasında olmuştur.

Bu yerleşim yerlerinin % 58'i hemen hemen tamamen Hanefi, % 21'5'i Alevi, %7.1'i Caferi, % 4'ü ise Şafi köyleridir. Eldeki verilere göre, Hanefi ve Alevi köylerini karşılaştırdığımızda, Alevi köylerinde topraksız oranının daha fazla, şehirde yaşayan büyük toprak sahiplerinin daha çok olduğu, daha az traktör bulunduğu, okuma yazma oranının da daha düşük olduğu ortaya çıkmaktadır.

Su altında kalacak bölge köylerinin % 52.4'ünde anadil Türkçe, % 36.4'ünde Kürtçe, % 3.2'sinde Zazacıdır.

Bütün köylerin % 21.4'ünde traktör vardır. Söz konusu yerleşim yerlerinin % 65'inde şehirlerde yaşayan toprak sahipleri vardır. Bu gruptaki köylerin % 80.5'inde şehirli toprak sahiplerine düşen ortalama toprak 480 dönümü bulmaktadır.

ÜÇ ALTARNATİF

TARIMSAL İSKÂN, KONUT, İŞ :

İmar ve İskân Bakanlığı bölgedeki çalışmalarına 1965 ve 1966 yıllarında bir ön anket ile başladı. Bölgenin sosyal ve ekonomik yapısını incelemeyi, barajdan zarar görecekt kişilerin iskân ve kamulaştırma yönünden durum ve eğilimlerini tesbit etmeyi amaçlıyan bu araştırma daha sonraki Bakanlık çalışmalarının da temeli oldu.

1968 yazında, bölgede yaşayanlardan iskân için devletten yardım isteyenlerin ve istedikleri yardım çeşidinin tesbitine geçildi. Çoğu topraksız ve az topraklı ailelerden meydana gelen toplam 5170 aile iskân için devletin yardımını istediklerini bildirdiler. Geriye kalan aileler ise alacakları istimlâk paralarının büyüklüğü dolaşısıyla tespit edilen şartlarda devlet yardımını istemediler. Devlet eli ile iskânlarını isteyen ailelerden, tarımsal iskân, şehrsel iskân (şehirde konut) ve istihdam (iş) alternatiflerinden ikisini, sıra belirterek tercih etmeleri istendi. Alınan taahhütname sonuçlarının değerlendirilmesinden sonra 1969 da yeniden taahhütname («kesin taahhütname») alma gereği duyuldu.

1969 «kesin taahhütnamesi» ne göre tarımsal iskândan, 1968 de hem birinci, hem de ikinci tercihlerinde tarımsal iskân istemiş 678 aile faydalanacaktır. Bu ailelerin yeni yerleşim yerlerinin Elâzığ, Erzinan, Malatya Tunceli ve Diyarbakır sınırları içinde olması plânlanmıştır. Tarımsal iskân dışındaki alternatifler için 1968 de yapılan ilk tercihler gözönünde tutulacaktır. Daha evvel iskânlarını istemiş aile sayısının 1969 da bir değişiklik göstermeyeceğini varsayarsak, ortaya çıkacak durumu şöylece özetleyebiliriz :

TABLO I

1968'de öncelikle tarımsal iskân mesken ve iş isteyen aile sayıları		1969 uygulamasının getirdiği değişikliklere göre aile sayıları
Tarımsal iskân	1712 (% 33.1)	678 (% 13.1)
Mesken	2179 (% 42.1)	2841 (% 55.0)
İş	1279 (% 24.7)	1651 (% 31.9)
Toplam.	5170	5170
		(2)

Yukarıdaki tabloda görüldüğü gibi 1712 aile birinci tercihlerinde tarımsal iskân istemişlerdir. Bunlardan hem birinci, hem de ikinci tercihlerinde tarımsal iskân isteyen 678 ailenin dışında kalan 1034 aile

ikinci tercihlerine göre şehrsel iskân veya iş gurupuna kaydırılmıştır.

Taahhütnamelerin kapsamı ve alınış biçimi yüzünden yardıma muhtaç birçok kişinin güç duruma düşmesi ve haksızlığa uğraması muhtemeldir. Şöyle ki :

(1) Taahhütnamelerin hem ana bölümleri, hem de açıklamaları son derece karışık bir dille kaleme alınmıştır. Konuyla yakından ilgili olmamıza rağmen bu taahhütnameleri tam olarak kavramakta büyük güçlük çektik. % 78'i okuma - yazma bilmeyen, % 36'sının anadili Kürtçe olan bölge halkının bu taahhütname metinlerini ve açıklamaları anlaması ve bilinçli seçmeler yapması çok daha zor olmaktadır.

(2) Kaldı ki, taahhütname alma işlemleri küçük bir ekip tarafından ve yaz boyunca kısa bir süreye sığdırılmaya çalışılarak, hızla yürütülmüştür. Yöneticilerin ve saha ekibi görevlilerinin iyi niyet dereceleri ne olursa olsun böylesine yoğun bir çalışma yeterince verimli olmamaktadır. Zarar görecektir büyük bir kitlenin asıl çıkar ve eğilimlerini tam olarak yansıtamamaktadır.

(3) 1968 verilerini kesinleştirmeye yönelik 1969 taahhütnamesi ilk taahhütnameden değişik, ya da onda yeterince açık olmayan birtakım ölçülere dayanmaktadır. Örneğin, tarımsal iskânları programlanan ailelerin alacakları kamulaştırma bedellerinin tamamının bloke edileceği, 75 bin liradan çok para alanların tarımsal ve şehrsel iskân için devlet yardımından faydalanamayacakları 1968 taahhütnamesinde belirtilmemiştir. Öte yandan, şu âna kadar kişilerin ne kadar istimlak parası alacakları kesin olarak bilinmemektedir. Devlet yardımlarının hemen hemen bütünü borçlandırma biçiminde olduğu, hibe olmadığı yeterince anlaşılmamıştır. Bu yüzden su baskınından etkilenenler, sonuçlarını düşünmeden taahhütname doldurmak için adeta yarışmışlardır. «Beni eve yaz, askerdeki oğlumu toprağa yaz», «Memur bey sen bizim

için ne hayırlıysa onu yaz» tutumu yaygın bir şekilde görülmüştür.

(4) Taahhütname şartlarını iyice anlamadan, ilerde ne gibi sonuçlarla karşılaşacağını yeterince bilmeden, önceden, aceleyle karar vermek durumunda bırakmış bölge halkından, şimdi de bu kararlarını kesin taahhüde bağlamaları istenmektedir. Ve yeni şartları öğrendikten sonra iskân isteklerinden vaz geçecekler artık devletten herhangi bir yardım görme şansları olmadığı bildirilmektedir.

193 MİLYON LİRA HARCANACAK

5170 ailenin iskânı için yaklaşık olarak 193 milyon lira gerektiği hesaplanmıştır. Bu miktarın 61 milyon liralık bölümünün tarımsal iskâna, geri kalan 132 milyon liranın ise şehrsel iskân ve istihdama gideceği tahmin edilmektedir. Tarımsal iskân en pahalı iskân biçimidir. Devlet toplu tarımsal iskân için büyük toprak sahiplerinden yüksek fiyatla arazi satın almak zorunda kalmaktadır. Gerekli alt yapı yatırımları maliyeti daha da arttırmaktadır.

4753 sayılı Çiftçiyi Topraklandırma Kanunu, normal tarımsal işletme büyüklüğünü, beş nüfuslu bir çiftçi ailesine yılda 6000 lira net gelir bırakan toprak büyüklüğü olarak tanımlamaktadır. Bu miktar Keban yöresi ve Güneydoğu Anadolu için % 100 sulu toprakta 27 ile 33 dönüm, % 100 kuru toprakta 216 ile 487 dönüm arasında değişmektedir (3). Maliyetin en az olduğu Diyarbakır ve Tunceli'de bile devletin tarımsal iskân isteyen aile başına ortalama 90.000 liralık bir harcama yapması gerekecektir.

1968 verilerine göre, tarımsal iskân isteyenlerin % 76'sı Elâzığ civarında yenden toprağa yerleştirilmek istemişlerdir. Öte yandan baraj bölgesinden çıkarılacak insanların Elâzığ yöresine akma eğilimi toprak fiyatlarının hızla artmasına sebep olmuş, genel olarak taşınmaz mal spekülasyonuna yol açmıştır. Dolayısıyla Elâzığ'da tarımsal iskânın maliyeti en yük-

sektir (aile başına ortalama 160-180.000 lira). Buna karşılık Keban göçmenlerinin çoğu iskân maliyetinin en düşük olduğu Diyarbakır çevresine gitmek istememektedirler. Başlıca neden, Keban bölgesi ile Güneydoğu Anadolu arasındaki iklim ve sosyo-ekonomik koşulların önemli farklılıklar göstermesidir.

Şehirselskân (şehirde konut) isteyenlerin karşılaştıkları temel sorunlara gelince : Topraksız ve çok az topraklı olan iskân isteyen gurubun yarısından fazlası mesken istemiştir. Mesken edinebilmek için 20.000 lira ile 35.000 lira arasında değişen bir borçlanma gerekmektedir. Toprağı olup da istimlâk parası alacak kişilerin paraları konut borcuna karşılık bankada bloke edilecektir. İstimlâk bedelinin borcun tümünü karşılamayacak kadar az olduğu hallerde borcun arta kalanı sonradan, belli bir süre içinde ödenecektir. Mesken isteyip de, üzerinde çalıştıkları toprakların su baskınına uğraması ile bütün geçim imkânlarını kaybedecek olan topraksızların borçlanmaya karşılık bloke edilecek paraları yoktur. Eğer topraksızlara da konut verilecekse, devletin yardımı olmaksızın iş bulma ihtimali çok zayıf olan bu köylü - vasıfsız işçi kütlesinin konut borcunu nasıl ödeyeceği, ödeyemediği zaman ne olacağı önemli bir sorundur. Aynı durum çok az topraklı aileler için de geçerlidir. Diğer bir deyişle, şehirselskândan faydalananacak kişilere iş imkânı yaratmadan veya göstermeden, borçlandırarak konut vermek sağlıklı bir tutum değildir.

Devletten iş isteyen 1651 aile reisinin 1250'si için kamu sektöründe kontenjan ayrılmıştır. Geriye kalan 401 aileye ise özel sektörde ve yabancı memleketlerde iş bulma ümidi olduğu belirtilmektedir.

Şimdiye kadar çiftçilikten başka bir işle uğraşmamış bu kişilerin plânlanan sahalarda faydalı bir şekilde istihdamlarına imkân olup olmadığı, ancak, yaşları, okur - yazarlık durumları ve anadilleri gözönüne alındığı takdirde, belli olacaktır.

Görüldüğü gibi, devletin iş isteyenler için özel bir istihdam programı yoktur. Dolayısıyla tarımsal iskân için yapılacak harcamalardan arta kalan paranın büyük bir kısmı şehirselskâna ayrılacaktır.

(Cumhuriyet Gazetesinden)

- (1) Bu bölümde verilen yüzdeler, 212 yerleşim yeri için 1963 Köy Envanter Etüdləri'nin köy seviyesinde yeniden değerlendirilmesiyle bulunmuştur.
- (2) İmar ve İskân Bakanlığı'ndan alınmıştır.
- (3) Köy İşleri Bakanlığı Toprak ve İskân İşleri Genel Müdürlüğünce hesaplanmıştır.

TUT Kİ...

Tut ki,
İlk bir Ankara akşamında
Bir türkü tutturmuşuz birlikte,
Kahırdan, tasadan öte
Saadet dolmuş iliklerimize.
Sıyrılmış çıkmışız
Yorgun havasından dünyanın.
Eski Babil'den kalma
Bir asma bahçedir
Yanımız, yöremiz.
Tut ki,
Arınmış kıyısında ömrün
Demirlemiş gemimiz.
Çevremiz ıslıl ıslıl
İçimiz pırıl pırıl
Tut ki,
Bir hayal ülkesindeyiz seninle
Hayale sınır yok ki.

Mehmet ORHAN

İSMAİL BAYDEMİR

M Ü Z İ K

(I)

Müzik üzerinde denilmiş, yazılmış çok şeyler vardır elbette. Ancak, bunların birçokları ancak müzik'in anlatımını, teknik yapısını vb. gibi inceleme ve araştırmalara yönetilmiştir. Bizce, işlenmesi gereken daha önemli yönü ile müzik, doğu ile batı arasındaki ayrıntıların incelenmesi konusudur. Birçok inceleyicilerin savlarına göre; doğu müziği ilkel durumunu değiştirmede için, tek seslidir. İyi anladık, inanalımda buna, ama yine yukardaki girişimizde dediğimiz gibi, asıl işlenmesi gereken konunun dışına düşmekte oluyoruz. Müzik teknik yapısı ile incelenen nereden ise bir makina durumuna sokuldu. Oysa, neden doğu müziğinde ezgiler bir başka türlü de, batı müziğinde başka türlü. İşte bizce önemli olan, incelenmesi gereken durum işte bu olmalı, ezginin türü, ezginin ayrıntıları.

Müzik denilince, şimdiye dek sakız edilmiş bilinen deyimlerle anlatımların yapılması; gerçek müzik anlatımının yanından bile geçmemektedir. Bizce müzik, neyse odur, anlatımını yapmak zorunlunu bile duymayız. Ancak; bu müzik niye böyle ezgilenmiştir, bunu bilmek isteriz. Elbetteki koca dünyamızda yaşayan insan toplulukları, müziklerine kendilerini getiren bölgelerinden esinlenmişlerdir. Bu gerekçe ile de, iklim bölgeleri arasında. müziksel ayrıntılar görülmüştür. Bunun dışında dikkati çekmeyen başka bir ayrıntı vardır, bu iklimle de ilgili olmuyor. İnsanlar yaşantılarındaki felsefelerini hangi toplumdan almışlarsa, o toplum felsefesini esirlikliklerin. de müziklerinin türü üzerine değil, köküne dayanak yapmaktadırlar. Bunların açık örneklerini, yukarda da belirttiğimiz gibi, doğu müziği ile batı müziği arasında çabukça görmek mümkündür. Doğu derken, Avrupa'nın doğusunu, batı derken de, Avrupa ve batısını anlayalım. Burada tek sesli, çok sesli diye bir ayrım yapmadan, ezgiyi tek bir kişinin ağzından yapma olarak (bir enstrümana verilmeden) dinleyelim. Batı Müziği dediğimiz türde başka bir hava, doğu müziği dediğimiz de başka bir hava bulruz. Bu hava işte müziğin mayasıdır. Bu maya da, müziği yapanın ruhunun çağırısıdır. Bu ruh da, müzik yapıcısının bağlı olduğu toplumun hayat felsefesinin kendisini oluşturduğu ruhtur. İşte asıl müziği dile getiren bu ruhu incelemekle, sonunda müziği daha kolay anlarız.

Bu duruma göre; doğulu bir kişinin ruhu ile, batılı bir kişinin ruhu arasındaki ayrıntıları ele almamız gerekecektir. Burada doğulu kişiyi bir Türk, Batılı kişiyi de bir İngiliz olarak seçelim. İnsan ruhlarının oluşumundaki önemli öge; toplumsal yaşantılarının bin yıllardan getirdiği yaşantıdır. Bir Türk binlerce yıllık toplumsal yaşantısını kişilerine etkileyerek, kişi oluşumunu bir şekle koymuştur. Bu durum kuşaklardan kuşaklara geçe geçe bir değişikliğe uğramıştır elbette; ama kök kopmamış, aynı sürgü olarak bu güne gelmiştir. İşte ne denli uzak olursa olsun, bu

günkü kişi ile, binlerce yıllık öncesinde aynı toplumun kişisi arasında çok yakın bir ruhsal yapı bulunacaktır. Bu incelemeyi aynı örneğimizde gösterdiğimiz İngilizde de aynı köksel bağ ve ruhsal ilişkiyi bulmamız gerekmektedir. İşte bu durumla da daha yakından anlaşılan bir gerçek çıkmaktadır ki; müzikler bir yönden de, müzik yapıcısının bağlı olduğu toplumun da malıdır. Böylece iki kişinin karşılaştırılması ile; iki toplumu da karşılaştırmak gerekmektedir. Ancak burada ele aldığımız iki kişinin de, binlerce yıldan gelen kökünü sürdürüp sürdürmediği ayrı bir konudur. Örneğimizdeki İngiliz için kuşkusuz diyebiliriz ki; bu İngiliz bundan 1000 yıl önceki İngiliz'in aynıdır. Ama, örnek Türk'ümüze de bu deymi kullanabilmemiz için, gerçek Türklük kavramı içinde bir eğitimden geçmiş olması gerekir. Bu günkü Eğitim düzenimizde bu durumun bulunması olmayacak şeydir. İlkokul çağındaki bir kişiye ilk öğretilen Müzisyen Betowen, Mozart vb. iken, bu kişiyi belirli bir eğitimden geçirdikten sonra (eğer kendi öz çabası yoksa) Pirsultan hakkında bir bilgisi olmadığı gibi, Pirsultan ile de uzaktan bir ruh bağlantısı olmayacaktır. Bu bakımdan, örnek aldığımız her İngiliz; toplumu adına bir temsilci iken, ele alacağımız her Türkün, Türk Toplumu adını bir temsilcilik ruh yapısında olmayacağını bilelim. Bunun için Türk olan örneğimizi resmi eğitim görmemiz (eskilerin Hudai nabit) dedikleri türden, bir halk çocuğu olmasına özeneceğiz. Yüzyılların bu iki örnek kişinin ulus yapısını nelerle nasıl etkilediklerini kısa bir düşünce ile bulmak mümkün olduğundan, biz burada durmadan geçeceğiz. Sonuç olarak bu iki örnek kişimizin toplumsal yapılarını yola getiren olay ve yaşantı düzeni, sonunda ruhunun çağırısını, yine kendi ruh yapısının türünde söyleyecektir. Ortaya çıkan sonuç da şöyle olur : Türk, eziklik, kırgınlık, kimsenin kendini anlamak istememesi sonucu, ruhunun deyişlerini yine kendisi için demiştir. Başka bir anlatıyla kendine dönük bir çağırışla deyişini ezgileyecektir. Ama batılı örneğimizin

kişisi olan İngiliz için durum böyle değildir. Soycul yaşantısının gereği, dediklerini başkasına diyecektir. Buna göre de, ruhunun çağırısı olan ezgi, başka bir tür olacaktır. Bu iki özellikten sonra, toplum felsefelerinin de ruhları üzerindeki oluşumdaki etkilerini gözönüne alarak, sonuç olarak bulacağımız durum şudur ki; Türk örneğimiz diyeceklerini kendisi için ve içine dönük olarak ezgileyecek, esinlenmesini kendi düşüncelerinden alarak yöresi ile ilgilenmeden, kendi iç yapısının dünyasında yaşayacak, ezgilerinde de bu yaşantıyı yaşatacaktır. Ama diğer İngiliz örneğimiz ise, kendine köklü bir güven, çevresine derin bir ilgi, tabiata eski bir bağlılık duyguları içinde, kendinden başkalarına bir sesleniş olarak ezgilerini dile getirecektir.

İşte Müzikte asıl incelenmesi gereken konu budur bizce. Ne tek seslilik ne çok seslilik, ne ıskala yapısı; bunların hiç biri olmayıp, müziğin seslenişi, müziğin ezgi niteliği üzerinde doğu ile batı arasındaki yapılaş, deyiş, anlatış ayrıntıları belli olmaktadır. Daha açık bir deyimle, batılı esinlenmesini daha çok tabiatan, doğulu daha çok kendi ruhundan alır. Böylece, ezgilerde doğulun ruha çağırışı, batılının tabiat sesleri yahut buna yakın başkalarına haykırışı gözle görülebilecek kadar açıklık gösterir. Asıl doğu ile batı müziği arasındaki köklü ayrıntı bizce işte burasıdır. Yoksa bir belli tekniğin başka bir yapı üzerinde kullanılamayacağı kesinlikle olmaz denilemeyeceğine göre; batının çok sesliliği çoğumuz tek sesliliğinden ileri gelen ayrıntıyı da köklü bir ayrıntı olarak kabul etmemek gerekir.

İşte, bu olamamazlık inanışını yanlış yorumlayan bazı kendini bilmez başıboş müzisyenlerimiz, bu gün olmayacak katliâmlara, Türk Halk Müziğini kirleten edepsizce girişimlere neden başvurdıkları da ayrı bir konudur ki, bunu da başka bir yazımızda inceleyeceğiz.

Her zaman her yerde geçerli olan bir söz vardır, kendini bilmeyen başkasını bilmez. Kendimizi bilelim, başkasını bilmemiz kolaylaşır.

AĞIN'I GEZİYORUM

MEMDUH SOYLU

Emoş hatunun solunda bir kadın daha duruyordu, elini dizine vuruyordu. Bağ kapusunun anahtarını kayıp etmiş aranıyordu. Yaşlı, yorgun bakışlı, entarisi kısa tumanı uzun, ayak bileklerinden düğmeli işte o komşumuz Zeynep bacı, bizim ebemiz. Ya şu? bir anda dönüp baktı bana gözlerinden tanıdım o Hatçe ana. Çenesindeki siyah beni üzerinde ağarmış iki üç kıl, topuk yarık, ayağındaki ayakkabı değil sanki bir çarık. Yürüdükçe toz atar, entarisi dallı basma beyaz beyaz tozlanmış. Ya şu? tanımayan varmıki örtüsünün ucu kirlenmiş dana çiğnemiş gibi buruş buruş. Bir düğüm yapmış ucunu, içinde sakızı yapış yapış, o bizim Fatoş bacı. Emimin karısı, mahallenin dadısı, onu sever Ağın'ın yarısı.

Birisi daha geçti durmadan, bu tarafa bakmadan. Başında bir bohça ot elinde sepet gitti ileride durdu ve geri dönüp baktı arkadaşlarına. Gerilerde kalmıştı herbiri bir muhabbete dalmıştı. Başındaki bohçayı indirdi yasladı duvara, bohçanın uçlarını büyük bir düğüm tutuyordu sıkıca. Kuyu dokuması idi bu! yırtık yerine kocaman bir alaca bez yamamıştı. İri iri dikişler arasına bıtıraklar girmişti. Örtüsü başından geriye kaçmıştı, şöyle bir açtı yeniden örttü. İki bölük etmiş saçlarını birazda inceltmiş kaşlarını. İki göğsünün arasına koyduğu mendilin ucu görünüyordu. Terini siliyordu bununla. Mendilin bir kenarına iki ismin baş harfleri işlenmişti. Dolgunca idi göğüsleri, beline bağladığı ince örgülü kuşak yukarı doğru kaymıştı bu kabarıklığı dahada dolgun gösteriyordu. Rengi tatlı esmerdi. Okşar gibi bakan gözleri vardı. İşte bu bizim kınalı Pakize idi. Kocasını çok severdi her gittiği yerde onu lafını ederdi... İzdivaç-

larının o güzel baharında güzelliği ile bütün gözler kamaşırdı. Bal ayını Ağında geçirdiler. Birgün Fellahlara gittiler, bayıra yukarı el ele verdiler. Ateş gibi idi elleri, parmaklarının ucu, avucunun ortası kınalı idi. Yürüdüler bir hayli harmanların arasından geçtiler, ceritgilin bağın üst kısmından çalı cingireklerinin arasından sola bükülüp Aluç ağacının dibine vardılar, bir parça ayakta dinlendiler, aluç'un çatlında bir kuş yuva yapmış ana kuş yumurtaların üzerinde oturuyordu. Bunları görünce kafasını çekti sindi yuvasına. Bir pizoz geçti vızıldayarak dallar arasından, yürüdüler el ele, Yukarıda keklik evcikleri göründü kollarını uzatmışlar, onlarda el ele verip dağı kavramışlardı. Sanki bunları kucaklayacakmış gibi kollarını açmışlardı. Sağa döndüler, çatal kayadan aşağı indiler derken yoruludular. Kimseciklerde yoktu etrafta. Ufak bir hendeği geçeceklerdi, kınalı pakize naz etti -Ben geçemmededi. Kocası, kibar Osman, pakizenin ince belinden kavraladı kaldırdı havaya yalalah öbür tarafa attı. Pakize keyfinden oracığa sırt üstü yattı. Ve neşeli bir kahkaha attı, Kocaman ceviz ağacının dalındaki karga kafasını uzattı baktı, hafif bir kanat çırpıp yukarı dallara doğru çıktı ve gözden kayboldu. Nekadar sevinçlilerdi, ne yapacaklarını ne konuşacaklarını da bilemiyorlardı. Elma ağaçlarını gezdiler kırmızı yanaklı elmaları dallardan kopardılar, ekşisi, tatlısı kokulusu, güneşin sıcağından ısınmış ve dibine dökülen çürümüşü, hepsinden birer tane yediler. Kibar Osman yerden bir taş aldı yanbaşındaki ceveze attı. Dördü bir arada yere düştü, kabuklarından ayrıldılar. Bu dört ceviz onlar için bir uğur, bir niyet tutuş oldu. İkisi büyük, ikisi daha küçüktü. Bu iki büyük ceviz iki sevgiliyi gösteriyordu, di-

ğer iki ceviz de iki çocukları olacaktı biri oğlan biri kız buna işarettti. Kıyamadılar bu cevizleri kırmağa. Pakize aldı cebine koydu ve senelerce bu dört cevizi sandığında sakladı.

Öbür tarafta çimenliğin kıyısında şakır şakır dibi kumlu aydınlık bir su akıyordu. Otlar arasından aşağı doğru. Ceviz yaprağından bir oluk yapmışlardı. Avuç dolusu içtiler bu sudan. Pakize baş örtüsünü omuzlarına attı, yüzünü yuvdu bu suda. Bir müddet buğday tarlalarında uçuşan kelekleri seyrettiler. Gelincikler kırmızı duruyordu yeşilin üstünde.

Daha sonra ele ele tutuşup cevizliği geçtiler, düz tarlanın kenarından ermeni evlerinin harabeleri arasından, dere oyduğuna vardılar. Buradan tepeye tırmandılar. Yüksek bir kayanın dibine geldiler. Bir yol bulup kayanın yosunlu tarafından yukarı çıktılar. Kayanın üstü dümdüzdü. Ucuna doğru gidip hemen oracığa oturdular. Ayaklarını aşağı doğru sarkıttılar. Manzara genişlemişti, karadağ, küzme sırtları, Vahşen tepeleri, Pağnik kenarları, fırat suyu, top söğüt derken fıratın karşı yamacında rast gele sıralanmış mavilikler içerisinde köyler. Daha ileride koyu maviliklerin arkasından yükselen başı dumanlı, karlı yalçın munzur dağları sıralanıyordu. Hava cam gibi berraktı. Mavi boşlukta kuşlar uçuyor, Yükseklerde kartallar dolanıyordu. Bu manzara çok hoşlarına gitti. Pakize baş örtüsünü kayanın bir kenarına koydu. Saçlarını düzeltti, iki bölük taramış örmüşü, Siyah saçlarını. Taa uzaklara baktılar, elleri ellerinde sıcacık yumuşaktı sıkıca tuttular. Baş başa verdiler bu alem içerisinde neler gördüler neler.

Apuşma yolu büküm büküm burdan geçirdi. Bayır yukarı çıkan ihtiyarlar akla karayı seçerdi. Aşağı doğru inerken genç delikanlılar vız gelir tırıs geçirdi bu yoldan. O sırada bir yolcu geçiyordu buradan, bir türkü tutturmuş -Sevdimde alamadım ölüyom efkârımdan- bu beyti tekrarlıya tekrarlıya bayır aşağı indi gözden

kayboldu gitti. Pakize, kibar Osmanın yüzüne baktı oda Pakizeye bakıyordu. Kınalı bir ah çekti derinden -Allah sevgilisine kavuştursun bu zavallıyı da kurtarsın kederinden- dedi. Kibar Osman ta uzaklara bakarak bazı noktaları eliyle tarif ediyordu.

Ekirekli gamo dayı Andiri yerindeki tarlayı sürüyordu kırmızı atıyla, boz tarla çizgi çizgi siyaha dönüyordu sabanın ucunda. Bir hayalet dolaşıyordu Zeyniğin mezarlığında. Ali uşağı tepesinden bir sürü keklik uçtu Karadağ'a doğru Hekâmatların eteğinde siyah, sarı, alaca inekler yayılır kuyruk salları baş yerde. Çocuklar taş yuvarlar tepeden aşağı. Bir toz bulutu yükselir ardından. Yazılarda bostan tarlaları, yeşilin kenarında bir nokta gibi durur Huvlar. Bir korkuluk dikili tarlanın orta yerinde, kuşları tehdit eder. Hoplardan bir kılarnet sesi duyulur, dertli bir eğin havası çalıyor Gani dayı, toplanmış gençler havuz başına, ardından alkışlar, naralar, bu sesleniş hoşirliklerde yankılanıp mağara başından fıran beylerine kayd. Dalga dalga sönüp kayboldu, güneşin battığı yerde. Bektaş yolunda bir eşek anırıyordu davudu sesiyle, Toso dayı kovalıyordu sopası ile, bir keçi gül burununu koparmadan korkup kaçtı yoldan girdi incirlerin arasına, bir avcı çıktı evcikten siyah paltosu ile indi Osmanbaşından aşağı koşarcasına. Ağır bir gürültü geldi böğürlüden, bir dağ yıkılırcasına, Bomba attılar değirmenin bendine, kaplankaya köprüsü sarsıldı bir anda, balıklar karnı dönük çırpınıyordu sakkarada. Abdullah'ı getirdiler Ağın'a bir salacakla. Vücudu simsiyah, iki gün sonra mevlasına kavuştu. Allah rahmet eylesin. Kalacukların çukurunda bir at ölüsü yatar, leşin üstünü kargalar konar kalkar, havada kartallar daire çizerek dönerler. Uzungilin çeşmede şalvarlı bir kadın dut çarşafı yıkar, tokaç sesi akseder Fellahlara. Küzne yolunda bir atlı göründü, siyah şalvarlı, saptı Ecüzlü yoluna.

Güneş Osmanbaşından Fellahlara kayd, Kayalar kızardı dağlar al giydi. Yavaşı

yavaz. Karşı mahallede bir evin camına gün vurmuş kızarmıştı, kırmızı cıncık takmışlardı pencereye. Gölgeleler uzadı gitti, Ali uşağı tepesinden aştı, Hekâmatlara ulaştı. Bal yemezlerde renkler koyulaştı, Karadağ'ı gölge aldı. Ekireğin başı karardı. Derken Arapkir dağlarından güneş kayboldu. Etrafa bir serinlik çöktü, hafif bir yel çıktı dağın tepesindeki sığır kuyrukları sallanmaya başladı. Derenlerin gölgesi koyulaştı. Derken kibar Osmanla kınalı Pakize evin yolunu tuttular. Mahalleden geçerken çeşmeden sudan gelenler durup onlara baktılar. Arkalarından çeşitli laflar attılar.

Kaynana ayrınlı çorba hazırlamıştı. Çayırılığın soğuk suyuda soğutmuştu, Akşam yemeğini damda yiyeceklerdi. Kınalı Pakizenin canı hafifti. Hemen gitti kar gibi beyaz dut çarşafını getirdi. Damın süyüğüne yakın yere serdi. Üstüne şilte-leri gerdi, Kibar Osman'ın minderini altına verdi. Bu minder renkli desenli kumaşlardan kare şeklinde kesilerek birbirine eklenmiş hoş bir şekil almıştı. Bu parçaları kınalı Pakize terziden getirmişti. Hep bunlar kınalının marifeti idi. Su kabağının ağzını rüzgâra döndermişlerdi. Devamlı bir uğultu çıkarıyordu. karşıda harman savuruyorlardı. harman makinasının sesi dalga dalga yaklaşıp kayıp oluyordu. sesi güzel bir delikanlı eli kulağa atmış akşamın bu aleminde dertli bir türkü tutturmuş, Ay hopların başından kocaman bir sini gibi doğdu ve yükseldi yukarıdaki bulutlara erişti. İshak kuşu kesik kesik ötmeğe başladı dut ağacında. Polisin bağından dereye akan suyun şırıltısı rahat bir uykunun başlangıcına renk veriyordu. Mezartlardan getirilen taze iki beyaz baş soğan çorbanın yakışığı idi, bıçakla kesmeğe hiçte lüzum yok bir yumruk ona kafi, zaten tadıda burda idi. İşte sofraya hazırlandı hıla serildi yuvarlak ekmek tahtasının üstünde yufkalar dizildi. Ağaç kaşıklar sıralandı, Kaynana sofranın etrafını şöyle bir dolandı -Ya bismillah- deyip ilk önce o başladı. Bunu sırasıyla oğlu ve gelini takip etti. Yemekten sonra kaynana aşağıda-

ki güz odasına çekildi. Namazdan sonra cümle müslümanlara dua edip yattı. Karı koca yemekten sonra ot yastıklara dirseklerini dayadılar sonra başlarını koyup uzandılar. Gökte ay bulutlar arasından görünüp kayboluyordu, pamuk bulutlar, daha koyu lekelileri parça parça dağılmışlardı gök yüzüne. Bir müddet bunları seyrettiler, bulutları çeşitli şeylere benzettiler güldüler güldüler. Artık uykuları gelmişti yatacaklardı. Temmuz ayının bu ılık açık havasında, Kınalı Pakize annesinden getirdiği büyük döşeği dama serdi çok yumuşaktı kara koyunun yünleri kabartmıştı bu yatağı. İstanbul yorganını çektiler üzerlerine. O ne rahat geçen bir günün gecesiydi. Bu karşı mahallenin gençleri damlarda halâ gülüşüp kahkaha atıyorlardı. Gramafonları eski türkülerden birisini çalmağa başladı -Felektten bir gece çalsam ne olur? Bu gece seninle çamlara dalsam ne olur?-. Bunu dinlediler bir müddet. Hoşlarına gitmişti bu türkü. su kabağının rüzgârdan çıkardığı devamlı uğultu, harman makinasının dalga dalga yaklaşıp kaybolan lakkur lakkur sesi. İshak kuşunun dut ağacında kesik kesik ötüşü, karşıki bağdan dereye akan suyun tatlı şırıltısı, damın süyüğünün altında cırt cırt öten zıllık böceğinin sesi bunların hepsi bir araya gelince öyle bir tatlı baygınlık veriyordukî insana, o anda uyumak kendini hayale kaptırmak bir an meselesi. Gecenin uykusu ağırlığı çökmüştü her tarafa. Ay osman başından aşmak üzere idi bu iki genç sevgili karı koca birbirlerine sarılıp uyudular. Rüyalarında ikiside beyaz elbiseler giymişlerdi. Telli duvaklı gelinlikler içerisinde kınalı Pakize kocasının elinden tutarak pamuk yığını gibi beyaz bulutlara basarak yükseldiler. Kanatlanmış uçuyorlardı sanki. Gittiler bir hayli yukarı doğru, bulutların arasından kaybolup tekrar göründüler. Beyaz bir bulutun arkasına girdiler ve bir peri alayına rasladılar, onlarla beraber melekeler doğru uçtular ve en nihayet ta göklerin sezilmeyen yüksekliklerinde gözden kaybolup gittiler.

BU SON SİGARAM OLSUN

Çek bir nefes daha
bir nefes daha... yakıcı
umutlar kadar teselli veriyor dumanlar
bırak son kez ciğerime dolsun
içmeyeceğim son tesellim sensin
bırak bu son sigaram olsun...

Dudaklarımda neden titrer bilmiyorum
ve neden erir gider
bir izmaritte ne dertler gizlidir
ne umutlar
bırak benimkiler dudaklarımda solsun
bir izmarite yükledim dertlerimi
ferahladım
inan artık içmeyeceğim
bu son sigaram olsun...

İşte nihayet bittin ,
bir kaldırım taşına attım dertlerimi
ama yeni anladım yokluğunu
sen... ah sen
«ver amca bir yenice
ver ciğerlerim teselli dolsun»...

Ne bakıyorsun yüzüme
yalancı değilim ben
elimde değil, sen tiryaki yaptın beni
böyle başladım içmeğe...
her çekişte seni bir bulur bir yitiririm
hep «bu son» diye
dert yerine sigara bitiririm...

GÜVEN ÇELİK TEN

noktasız

Öyle bir çizgisin
Cümlesinki sayfalarda noktasız
Sevgi merhamet dağıtırdım
Terazisiz okkasız
Benden başka kim bilir
Kim arar sorardı geceleri
Hâlâ yalnız çuvaldamı yatarsın
Kapın anahtarsız
Penceren camsızımı noktasız
Eski papuç bulabildinmi
Bu yılda çöplükte
Yoksa yalın ayakmısın noktasız
Geceleri çıkarmısın
Hani ağaçsız çiçeksiz
Kuru havuzlu bahçeye
Dama çizdiğimiz basamak
Oynadığımız çelik çomak
Duruyormu noktasız
Ne haylazdın haşındın
Sende yok diye yırtar
Çamurlatırdın giysilerimi
Üzülme sen diye giydirir
Sana getirirdim oyuncaklarımı
Yine kırardın noktasız
Sigara içerdin o yaşta
Sefil parasız
Boya kutusuna doldurup
Sayfalara sardığın
Çürük palamutları
Bulabiliyormusun noktasız
Tam on dört yıldır hasretiz
Ben kolumda kitaplarım
Üniversiteye gidiyorum her sabah
Renkli otomobiller yüksek evler
Ter temiz caddeler var bu kentte
Sen neredesin unuttunmu tutkunu
«Üzülmeyecek ağlamayacaktı insanlar»
Bu müjdeyi verirsem
Dönermisin noktasız.

Süleyman ŞAHİN

HİKÂYE

Doğunun Bitmiyen Çilesi

FİKRİ YÜCEL

Güzel, çam ormanlarının içinde, suyu bol bir kaynağın başında kurulmuş bir kulübede yaşlıca bir erkek karısı ve iki çocuğu ile oturuyordu. Baba her gün Kasabaya bir eşiği, birazda sırtında yüklediği odunlarını götürür satar. Çocukları için yiyecek alır döner, ertesi günün odununu hazırlamak için ormana dalar. Kış günleri çok kar yağdığından eşiği ile oduna gidemezdi. Kızak yaptı. Gene bir yük kadar odun yükler, kızakla götürürdü. Tuzak kurardı, tilki ve kurtta avlardı. Postalarını da Kasabanın bu işle uğraşan tek esnafına satardı, ama o açık göz adam ucuza alırdı.

Bir gün yine bir siyah tilki avlamış, postunu yine tilkilerin postu değerine almıştı, Günler geçti bu postu kendisinden aldığı fiatın BİN katına sattı. Ama, oduncuya bundan bir şey vermedi. Oduncunun karısı evini çok temiz tutardı. Evleri toprak tabandı. Evlerinin alt tarafından akan dere kenarında çok güzel bir toprak damarı vardı. Onu gördü, getirdi evinin tabanına o toprakla sıvadı. Çok güzel olmuştu. Hele kulübenin tek penceresinden güneş girince evin tabanı yer yer yıldızcıklar halinde parlıyordu. Bu durum hoşuna gittiği için taban sıvamayı on, onbeş günde bir defa yeniden yapardı.

Oduncu bütün gayretli çalışmasına rağmen bir türlü işini ilerletmiyordu. Onun bütün arzusu bir eşek daha almak, her gün iki yük odun götürmek, artıracığı paralarla bir inek almaktı. Ormanda ot çok ON inekleri olsa onları besliyecek ot vardı. Kışlık için de ot tophyabilirlerdi. Ama ah bu yoksulluk, bir inek değil önce bir eşek de alamıyor, bir dana da alamıyorum. Kaderim bu imiş ne yapalım. Diyerek işine devam ediyor, şafakla beraber eşiğine odunu yüklüyor, birazda sırtına yükleniyor, Kasabanın yolunu tutuyor. Ama artık sırtında odun taşımaya dayanamıyordu. Omuzlarını ipler kesiyor, sırtını odunlar yaralıyordu. Ama yinede halinden memnundu. Kendisinin yoksul haline katlanan karısının insanlık haklarından vaz

geçerek ormandaki tek kulübede çocuklarını başına toplayıp, çektiği yoksulluktan sızlanmıyarak evine ve kendisine bağlılığını düşünüyor ve bu düşünceler, omuzunun, sırtının yaralarını unutturuyordu.

Günlerden bir gün kadın dereden toprak getirmeye gitmişti. Eve dönünce kapının önündeki kerevetin üstünde üstü başı düzgün, silâhlı iki kişinin oturduğunu gördü. Korktu, toprağı oraya bırakarak ormana kaçmayı düşündü, durdu. Toprağı sırtından indirirken kendisini görmüşlerdi. Yabancılarından birisi: «Gel anacığım bizden sana zarar gelmez. Biz avcınız yorulduk şurada dinleniyoruz» dedi.

Kadın bu sözden cesaret alarak geldi. Onlara hoşgeldiniz sizi ağırlıyacak sudan başka içecek bir şeyimiz yok. Su da önünüzden akıp gidiyor. Yalnız bir parçacık ekmek, yemek hazırlıyayım dedi. Onlar :

— Karnımız tok çok memnun olduk. Yiyeceğimiz de var yanımızda. Yalnız size bir şey soracağız şu yığın nedir?

— Evin sürpüntüsü, evimi süpürür buraya atarım.

— Bu evin içi bu toprakla mı sıvalı?

— Evet.

— Ne güzel toprak, güneş vurunca ne güzel parlıyor. Bu toprağı nereden alıyorsun, yerini bize tarif edermisin.

— Hay! Hay! İşte çuvalımdaki toprakta oradan. Şimdi getirdim, bakınız ne güzel. Baktılar :

— Çok güzel yeri çok uzakta mı?

— Hayır yakın şu aşağı derenin kıyısındadır. Ben gidip gele gele ufak bir cılgı oldu. Bu cılgadan giderseniz topraklık önümüze çıkar.

— Orada bu topraktan çok mu?

— Toprak az olur mu? Böyle BİN ev sıvansa neresinden gittiği belli olmaz.

— Teşekkür ederiz. Allaha ısmarladık.

— Güle güle. Onlar gitti kadın kendi kendine bu şehirliler de konaklarda otuyorlardaynede evlerini bu toprakla süslemek istiyorlar diyordu.

Aradan yıllar geçmiş, bizim oduncu ailesi yaşantılarını sürdürüp gidiyorlardı. Bir gün yine topraklıkta toprak elerken, hayatında hiç işitmediği sesler duydu. Kadının ayağı kalktı baktı. Topraklığa yol açan büyük makineleri gördü, hayretten dona kaldı. Yanına büyük bir kalabalık geldi. İçlerinde konuşmasını anlamadığı adamlar vardı. İçlerinden birisi «bunu boşa harcama bacım, bu altın madenidir. Burada bir şehir kurulacak, bu maden işletilecek, burada büyük servet yatıyor, bunu meydana çıkaracağız» dedi.

Bir kaç ay içinde dediği de oldu. Koca bir şehir doğuyor, çeşitli makineler toprağı eşeliyor ve maden eritme fırınları da kuruluyordu. Oduncuya da bir eşek parası vermişlerdi.

Bir gün kendi kulübelerinin suyunu da şehre akıtmak için borular döşediler. Suyu kapatıyorlardı. Kadın ağlıyordu. Madenimizi aldınız, suyumuzu almayın, biz susuz nasıl yaşıyacağız?

Kadının yanına bir adam yaklaştı, niçin ağladığını sordu, Kadın yaşantısının hikâyesini ve önceki olayları anlattı. Adam ah bilgisizlik diye içini çekti, Ağlama bacım bu bütün doğunun alın yazısı, üzerinde oturduğu hazinenin ne olduğunu bilmez. Hazine üzerinde aç ve perişan yaşayan binlerce kişiden yalnız birisinin sen. Bunlar bilgisizliğinizin acı sonuçlarıdır.

Ne yapalım ki bilgisiz doğunun bütün zenginlikleri işte böyle birer eşeğe veriliyor. Bu bilgisiz doğunun bitmiyen çilesidir.

Gündüzle Gece

Gündüzleri herkes uyanık,
Herkes bol aydınlık içindedir.
Güneş vardır, kendini yakar bizler için,
Başka yanma gerekmez.
Özgürlük denir bu aydınlıkdaki yaşantıya,
Gecede olanlar bu tadı bilmezler,
Uyurlar ha, uyurlar.

Hepimiz biliriz bu geceleri,
Kör köre, kör parmağım kör gözüne dediği gibi;
Eylemler, kusurlar saklıdır,
Uyurlar insanlar...
Uyumayanlar olur içimizde, uyanık;
Solurlar ha, solurlar.

Uyanıklar toplumu kurarlar,
Bazıları;
Biz uyurken «gökleri boyar,
Uyanır onu mavi görürüz»,
Bunlar adanmışlardır bu işe,
Boyarlar ha, boyarlar.

Bu gecelerde bazıları,
Aydınlığa, ışığa olan tutkularını yenemezler de;
kendi güçlerince ateş yakarlar,
Yarasalar vardır ya, yarasalar,
İşte onlar, bu ışıklardan;
Korkarlar ha, korkarlar.

Işık,
Aydınlık-Özgürlük demektir.
Uyanık kişiler de bunun için,
Sevdalıdırlar aydınlığa.
Bazıları da, sevmezler ışığı;
Düşüncelerini yansıtan göz reflekslerinden,
Anlaşılmasın diye hoşnutsuzlukları;
Gözlerine kara gözlüklerini;
Takarlar ha, takarlar.

Bir ülkede sabah olmamışsa,
Yahut sabahlar geceye dönüşmüşse;
Halk sevgisi, özgürlük sevgisi olan kişiler,
Uyumazlar, uyuyamazlarda;
Bizler de aydınlığa çıkalım diye;
Gece demez-gündüz demez; kaçır ışıktan,
Dağa, bayıra, görünen her yere;
Ateş yakarlar.
Kimisi yakacak bir şey bulamaz da;
Kerem gibi; kendilerini;
Yakarlar ha, yakarlar.

İSMAİL BEYDEMİR

Baharı Seviyorum

Güneş parlak,
Rüzgâr bir başka esiyor şimdi
Yanımda değilsin?
Ne çıkar...
Bahar geldi ya
Onda buluyorum ben
Seni.
Çimenleri seyrediyorum
Gözlerin diye
Rüzgârı dolduruyorum çiğerlerime
Senin kokunu taşıdığı için
Baharı, çok
Çok seviyorum
Sen de yaşadığı için
Ama seni ölesiye seviyorum,
Ömrüm de
Tek bahar olduğun için.

Melahat
KANDEMİR

Çık Git

Atma beni, vurma beni çiğneme
Yoksul isem seni gönderene sor
Köpek gibi dönüp durma başımda
Çekil çık git ekmeğime göz dikme

İstediğin bitti, seneler oldu
Son paramı uyutarak çaldılar
Uyumaya niyetim yok arkadaş
Çekil çık git, boş cebime göz dikme

Şu bahçe mi? bana atamdan kaldı
Onu vermem git söyle efendine
Artık onun sahipleri varmış de,
Çekil çık git toprağıma göz dikme

Hem sen kimsin, biliyorum anladım
Ben soyulmuş, sen satılmış yoksuluz
Çıkalım efendine diyelim ki
Çekil çık git bayrağıma göz dikme.

Güner
GÜLER

Prencesin Omuzları

Emil ZOLA'dan

Çeviren : Mehmet ORHAN

Gün ışıyali epey zaman olmuştu. Hattâ Salondaki çalar saatin biraz önce on-biri vurduğu bile duyuldu. Prenses, sarı satenden yapılmış geniş yatağında halâ uyuyordu. Perdelerin arasından yüzüne düşen solgun kış güneşi, onu güçlkle uyandırdı. Kirpiklerini yavaşça araladı ve mahmur gözlerini birkaç defa açıp kapadı; sonra yüzükoyun uzandı. Artık uyuyamazdı. Birden doğrulup kalkmak da işine gelmedi. Birkaç dakika öylece durdu, sonra güneşi arkasına alarak sol tarafına döndü.

Dışarda kara kış bütün şiddetiyle hüküm sürmekte idi, ama prensesin odası ılıktı. Şadece odanın değil, köşkün her yanı ılıktı. Hattâ sıcak bile denebilirdi.

Yerdeki İran halıları, pencereleri süsleyen işlemeli perdeler ve şehrin en ünlü mobilya mağazalarından alınmış koltuk ve divanlarla, duvarlardaki kıymetli tablolar, dışı da içi gibi süslü olan bu köşke şahane bir güzellik veriyordu. Hava da iç açan tatlı bir koku vardı. Sanki köşkün her köşesinde ebedî bir bahar hüküm sürüyordu.

Prenses, Onaltıncı yüzyıl tablolarındaki renk ve güzellik dekoru içinde bir müddet durdu. Alnına dökülen saçlarını, hafif bir baş sallamasıyla arkaya attı ve esniyerek doğruldu. Yatağın örtüsünü hafifçe kaldırarak bacaklarını yere uzattı. Ayağının ucu ile terliklerini aradı buldu. Her zamanki gibi zile bastı.

İçeri giren hizmetçi kız, kral saraylarında olduğu gibi hafif bir baş eğişiyle hanımını selâmladı; ince titrek bir sesle :

— Emrediniz, Hanımefendi. dedi.

Mahmurluğu yavaş yavaş dağılan prenses, gözlerini kaldırdı, sesine, emreden insanlarda olduğu gibi sert bir ton vererek :

— Hava çok soğuk mu? Sular donmuş mu? diye sordu.

Sorusunda müsbet cevap verilmesini bekliyen bir eda vardı. İstiyordu ki müt-hiş bir soğuk olsun her taraf hattâ gökyüzü bile donsun. Saçaklardan salkım salkım buzlar sallansın. Prensesin bugünlerde en büyük arzusu bu idi ve sert kuzey rüzgârları estiği zaman neş'esine diyecek yoktu. Kendi ılık odasında hiç hissedilmiyen, fakat dışardakileri tir tir titreten rüzgâr ona sevinç ve coşkunluk getiriyordu.

Hizmetçi cevap vermekte gecikince, sesini yükselterek tekrarladı :

— Niye cevap vermiyorsun, buzlar çözülüyor mu yoksa?

Hizmetçi :

— Ah! Hayır prensesim... dedi ve içinden ilâve etti : Nerde o günler. Çö-

zülmediği gibi gündün güne de kalınlaşıyor.

— Bu akşam otobüste soğuktan donmuş bir insan bulmuşlar.

Prenses, az kalsın bir neş'e çılgılığı atıyordu neyse ki, kendini zor tuttu. Fakat ellerini çırparak :

— Ah!... dedi, desene bugünkü kayak partisi çok zevkli ve eğlenceli geçecek.

Hizmetçi, yarı açık perdeyi çekti, ardına kadar açtı. Dışardaki mavimtrak kar, pencerelerde neşeli ışık hüzmeleri meydana getiriyordu. Gök, tamamen bulutsuz sayılamazdı. Hafif griye çalıyordu. Öyle bir gri ki, prensesin o gece katıldığı ve güzelliğiyle herkesi hayran bıraktığı muhteşem baloda giydiği tuvaletin renginin tıpkısı. Tuvaleti beyaz dantellerle süslüydü; onları da mutlaka bir şeye benzetmek gerekirse, denilebilirdi ki, karşiki çatının kiremitlerine birikmiş öbek öbek kar kümecikleri gibiydi.

O akşam prenses övülmeğe değer bir güzelliğe sahipti. Sırf o parti için aldığı ve o akşam taktığı elmas gerdanlık, paha biçilmez değerdeydi.

Eğlence, sabahın saat beşine kadar devam etti. Prenses de o saate kadar şehrin en seçkin kişilerinin kolunda rakedip gecenin tadını çıkardı. Şimdi başındaki hafif bir ağırlık o yüzden. Ama olsun, elbet biraz sonra geçecek. Bu kadarcık bir ağırlık için bir kayak partisi feda edilemez ya!.. Kalktı, aynanın önüne oturdu. Hizmetçi saçlarını tarayıp yarı çıplak omuzlarına döktü. Kumral saçlar omuzlardan kayarak sırtına ve göğsüne doğru dalga dalga aktılar.

Bu milyonluk şehrin yıllardan beri devam edip gelen ve biri ötekinden kat kat üstün muhteşem balolarda, sosyetenin en güzel kadınları geçit yaparlardı. Her biri kendince güzel bulduğu bir yerini meselâ sırtını, omuzlarını veya göğsünü göstererek arzı endam ederdi. Salon-

dan salona akan bu güzel kadın kalabalığı dans ederek, raks ederek kelebekler gibi uçup giderlerdi. Bunların arasında günü gününe modayı takip eden şık hanımlar, bir baloda giydiğini bir daha sırtına almıyan şımarık kızlar ve hattâ moda yaratanlar bile vardı. Bazan da güzellik kraliçeleri, komşu memleketlerden gelmiş şeref misafirleri bu baloların önemini bir kat artırırды.

Ama bunların hepsinin içinde prenses bir taneydi. Bilhassa omuzları eşsizdi. O omuzlar için ne söylene, ne yazılsa azdır. Çünkü dünyada bu omuzlar kadar dilen dile yayılmış, herkes tarafından çok söylenmiş tekrarlanmış bir konu az bulunur. Onsekiz yıldanberi —Prenses onsekiz yaşında idi— herkesin dilinde aynı konu : Prensesin omuzları...

Bir salonda, bir tiyatrodan, ya da herhangi bir partide prenses görünmeyi versin. Hemen fısıltı başlar: Prensesin omuzları!

Bakarsın bir çapkın erkek yanındaki orta yaşlı dostunun kolunu yavaşça çeker ve kulağına fısıldar : «Bak, prensesin omuzları; sol yanındaki «ben»i belki yüz defa görmüşümdür. Yirmi metre uzaktan gözümü bağlasalar, gider parmağımı tam üzerine dokunabilirim.

Prensesin omuzları o kadar meşhurdur ki aile dostlarından bir vali, bir yüksek memur, ya da senlibenli bir arkadaş yanından geçerken şakaya getirerek onu hafifçe okşamadan edemezdi.

Katıldığı bir toplantıda, bir baloda ve hele seçkin davetlilerin bulunduğu toplantılarda, resmi kabullerde ve resepsiyonlarda çevresindekilerin dikkatini çekmesini çok iyi bilirdi. Bazan vücudunu göğsüne kadar açar, bazan cazip bir hale getirmek için renkli bir tülle gizler, bazan da herkesin dikkatini daha çok çeksin diye en kıymetli inci ve elmas gerdanlıklar takınırdı. O zaman prensesin omuzları, bir imparatorun tacından daha üstün, daha kıymetli olurdu.

Hasılı prenses, her yerde, her zaman

omuzları sayesinde zaferden zafere koşan kumandanlar gibiydi.

O da hizmetçisi, o sabah saatlerce uğraşıp hanımının tuvaletini tamamladı. Tabii kayağa çıkacağı için iyiden iyiye giyindi, kuşandı ve kapıda bekliyen çift atlı arabasına atlıyarak kayağa gitti.

O gün sert bir soğuk vardı. İnsanın burnunun direğini sızlatan bir soğuk. Rüzgâr, ince kar tanelerini yüzlere diken gibi saplıyordu. Prenses sevinç içindeydi. İsteddiği gibi kayıyor, karların arasında çocuklar gibi oynuyordu. Üşüdüğü zaman,, küçük gölün kıyısında çalı çırpı ile yakılmış ateşin karşısında geçip ısınıyor, sonra yine kaymağa devam ediyordu.

Ah! ne güzel bir kayak partisiydi bu! Buzlar hiç çözülme he hep böyle kalsa ne iyi olacaktı. İstiyordu ki bütün bir hafta aynı şevk ve istekle kaysın.

Akşam olmuş, şehre dönmek zamanı gelmişti. Tabii prenses, yine o muhteşem arabasına bindi. Yanına arkadaşlarından birkaçını da aldı. Atlar soluyarak hız aldılar ve tekerlekler karları bıçak gibi keserek dönmeğe başladı.

Prenses, bazan arkadaşlarıyla şakalaşıyor, bazan da arabadan başını uzatıp dışarıda akşamın alaca karanlığında kaybolmak üzere bulunn manzarayı seyrediyordu.

Şehrin kıyısına gelmişlerdi. Kulübeyi andırır bir evin önünden geçerken duvar kenarında büzülmüş oturan ve bir paçavra yığınınan farksız olan bir dilenci gör-düler.

Zavallı, yarı ölü bir halde, soğuktan titriyordu.

— Biçare... dedi, Prenses.

Arabası, adamın yanından süzülüp geçerken prenses elini çantasına attı, fakat ne yazık ki yanına para almamıştı.

«Ama ziyarı yok;» dedi ve evvelki gece partiden dönerken bir kontun hediye ettiği, kenrisinin de arabada unatduğu nadide çiçeklerden yapılmış, en azından elli lira değerindeki buketi gördü. Uzana-rak aldı ve duyduğu acımanın bir belirtisi olarak onu dilenciye doğru fırlatıp attı.

Sesin Gelsin

Çok zamanlar aradım
Bunu sen bilmektesin
Adımlarını saydım
Bahçemde gezmektesin

Mektuplarında sık sık
Sevgiler yazmaktasın
Gönlüm tıpkı bir havuz
İçinde yüzmektesin

Devam etsin bu ahenk
Bu yıllar böyle geçsin
Ben seni dinliyorum
Kepsut'dan sesin gelsin...

A. Muhlîs
ÖZÇELİK

(3. sayfadan devam)

Yeni Bir Kuruluş

Gelenekten, görenekten söz edilirken, geçersiz, tutarsız, yaşama gücünü yitirmiş değer yargıları, bize ışıktutmayan verimsiz, yetersiz, bilimsellikte çelişkiye düşen örnekler amaçlanmıyor, elbette ki. Burada sözü edilen gelenek, kaynağını tarihimizin derinliklerinden alan soylu, itici, yarattırıcı, yüceltici, yeniliklere uyum sağlayıcı nitelikte olan, ulusal ve manevî varlığımızın mayası kültürel öğeler bütünüdür. Gelenek ise, bizi tutuculuğa değil, ilericiliğe, yeniliğe iten, yolumuzu aydınlatan, insanlığını çağlar boyu çabaları sonunda elde edilmiş yaşantı ürünleridir. Bilimsellikte çatışmayan, ulusal çıkarlarımızla bağdaşan bu ürünleri almamızda hiç bir sakınca bulunmamaktadır. Çünkü, bu iki gücün ilgilenmeyeceği konu, çözemeyeceği sorun yoktur. Yeter ki gerçekten kaçmayalım, onun getireceklerinden yılmayalım...

Günümüzün ileri toplumu, sorunlarının çokluğu ile belirlenmektedir. Bu, çok doğru bir teşhistir. Öyle ya, Afrika ormanlarındaki dört kiskele bir iki kucak çalı-çırpıdan yapıma evinde ömür tüketen, günlük geçimi raslantıların vereceğine dayalı kalan ilkelin ne sorunu olabilir? Bir Poşiman ya da Hotanto başkanının sorunu ile Nixon'inkini eşit nitelikte görebilir miyiz?

Bu başlangıcın yapılmasındaki amaç şudur : Türkiye, sorunları çok olan bir ülke görüntüsündedir. Ağın da, bu ülkenin oldukça gelişmiş bir bölümü olduğu için, günden güne çığlaşan sorunlarla karşı karşıyadır. Gerçekte bu, her bakımdan sevindirici bir olaydır. Çünkü, sorunların çokluğunu kabul etmek, gelişmişliğin, hiç değilse gelişme isteğinin belirtisidir. Ancak, istemekle başarıya ulaşılamaz. Bu yargının, çıkış noktası yapılması yerinde olacaktır. Çünkü, isteklerimiz çok ama, kıpırdamamız yok.

Bir bakıma uygar toplum, örgütlenmelerin, kuruluşların yoğunlaştığı bir yaşama düzeninin temsilcisidir. Bu nedenledir ki, yeni koşulların itelediği ortamın gereklilerini yerine getirmek zorundadır, uygarlığa yönelen toplum. Ağın, daha buca dönemindeyken, bu gereksinmeyi duymuş, çeşitli kuruluşlar aracılığı ile sorunlarını önemle ele almıştır. Bu girişim, ilçeler düzeyini de aşarak iller çapında bir nitelik kazanmıştır.

NURİ ONAT

Bu kuruluşlar arasında, Ağın Kültür Derneği, Ortakul Yaptırma Derneği, Sosyal Tesisler Yaptırma Derneği

ile Hayırsevenler Cemiyeti sayılabilir. Bunların hepsi de, kendi çaplarında ve ilgilendikleri konularda çok başarılı olmuşlardır. Bu nedenle, kuranlarına, yaşatanlarına, yönetim kurullarında görev alanlara, üyelikleriyle destekçi olanlara saygılarımızı sunmayı bir onur borcu sayarız.

Ağnılılar, yeni koşulların itişiyile, şimdi de yeni bir kuruluşun coşkusuyula hizmete koşmaktadırlar. Öteki sayfalarda amaçlarını göreceğiniz «AĞIN VE ÇEVRESİNİ KALKINDIRMA, DAYANIŞMA VE KÜLTÜR DERNEĞİ», Ağın'ın sorunlarını omuzlamak çabası içindedir. Ortaokul Yaptırma Derneği amacını gerçekleştirmiştir. Hayırseverler Cemiyeti ise, Türkiye çapında ve kamu yararına dönük bir kuruluştur. Her türlü övgünün üstündeki işleri başaran ve daha da başarıya yolunda olan bu kuruluş, ileride çalışma alanını yurdun başka bir bölümüne aktarma zorunda kalırsa, temel sorunlarımızla ilgilenecek güçlü bir kuruluştan yoksun kalacağımız açıktır.

Hayırseverler Cemiyeti sahneden çekilince, çığlaşan sorunlarımıza el koyacak dernek hangisi olacaktır? Kültür Derneği, değil mi? Evet, o. Bu dernek, Ağın'ı tanıtmaya yolunda büyük hizmetler görmüştür. Bu hizmetini bugün de sürdürmektedir. Ağın'ın sesini Türkiye'ye duyuran bu dergiyi o çıkarmamıştır, o yaşatmaktadır. Ne var ki, her kuruluş gibi o da eskimiştir, yıpranmıştır. Yıllardır sembolik genel kurul toplantılarıyla uğraşmaktadır. Yönetim kurullarıyla, bir önemsemezlik, bir benimsemezlik içindedirler. Kaldı ki, amaçları da, günümüzün koşullarına uymayacak durumda değildir. İşte bu durum, Ankara'daki Ağnılıları yeni bir dernek kurmaya zorlamıştır. «AĞIN VE ÇEVRESİNİ KALKINDIRMA, DAYANIŞMA VE KÜLTÜR DERNEĞİ» bu girişimin ürünüdür.

Bazı hemşerilemiz, bir dernek varken bir ikincisinin kurulmasının gereksizliğini ileri sürmektedirler. Bunların görüşlerine saygı duyarız. Ama, bu görüşlerin bugün için geçerli olduğu kanısında değiliz. Çünkü, etkisiz kalmış bir kuruluşa bağlı kalmaktansa, yeni bir atılımla sorunlarımızı çözüm yolları aramanın daha yerinde bir davranış olacağı inancındayız. Amacımız Ağın'a hizmet etmekse, bundan başka da çıkar yol yoktur. Yeni dernek, bu iyi niyetin ışığında kurulmuştur.

Amaçlar iyi incelendiğinde, sorunlarımıza çözüm yolu arayan gerçekçi görüşlerin titizlikle belirtildiğine tanık

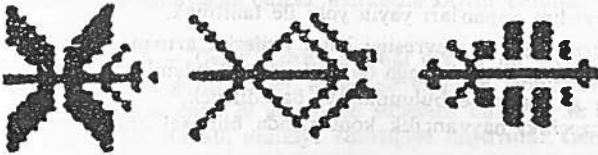
olunacaktır. Bu amaçların seçiminde, son yılların gelişim ve oluşum süresini etkileyen bütün etmenler ayrıntılarıyla düşünülmüştür. Derneğin en ilginç yanı, adından da anlaşılacağı üzere, çevre kavramını geniş tutmasıdır. Bunda zorunluluk vardır. Çünkü, Ağın, kendi olanaklarıyla kendine yeten bir ilçe değildir. Gerçekte, bugün hiç bir yer bu durumda bulunmamaktadır. Ağın, kültürel, ekonomik, toplumsal yönlerden, söz konusu çevreye sıkı sıkıya bağlıdır. Gelişmemiş bir çevrede gelişmiş bir Ağın düşünmek, çevresel bencillik olmasa bile, kuşkusuz diyebiliriz ki, gerçekleri görememektir. Bu ise, Ağınlığa yakışan bir nitelik değildir.

Yeni derneğin yönetim kuruluna şu hemşerilerimiz seçilmiştir : Dr. Kemal Köseoğlu, Selâmi Taşbaşı, Nurettin Taşkın, Mehmet Orhan, Nedim Gencosmanoğlu. Yedekler de : Osman Güler, A. Rıza Ersözen, Hüseyin Kabasakal, Mustafa Niksarlı, Nuri Onat'tan meydana gelmektedir.

Denetleme kurulunda : Bahattin Güner, Adnan Binyazar, Kenan Okan (Asil), Aydın Özben, Mehmet Ergönül, Ahmet Demirkol (yedek) bulunmaktadır.

Onur kurulunda ise, Cevat Onay, Behram Uçkunkaya, Sadettin Soylu (asil), Hüseyin Tuncer, Bedrettin Ergun ve Ülkü Soylu görev almıştır.

«AĞIN VE ÇEVRESİNİ KALKINDIRMA, DAYANIŞMA VE KÜLTÜR DERNEĞİ», özverili, güçlü, iyi niyetli bir kadro ile işe başlamıştır. Bu nedenle, yeni kuruluşu en içten duygularla selâmlarken, bu kuruluşta görev alanlara başarılar dileriz.

Ağın ve Çevresini Kalkındırma Dayanışma ve Kültür Derneği T Ü Z Ü Ğ Ü

B Ö L Ü M : I G E N E L H Ü K Ü M L E R

MADDE 1 — Derneğin adı ve merkezi : Derneğin adı, Ağın ve Çevresini Kalkındırma, Dayanışma ve Kültür Derneğidir.

Derneğin merkezi Ankara'dadır, şimdilik şubesi yoktur. Gerekli görüldüğünde Genel Kurul kararı ile istenen yerlerde şubeler açılabilir.

Bu tüzükte, Ağın ve Çevresini Kalkındırma Dayanışma ve Kültür Derneği kısaca (DERNEK) olarak kullanılmıştır.

MADDE 2 — Dernek siyasetle uğraşmaz.

B Ö L Ü M : II A M A Ç L A R

MADDE 3 — Ağın ve çevresini ekonomik, kültürel ve toplumsal yönlerden kalkındırmak için

- a) Ağın ve çevresindeki yüksek öğrenim gençliği için yurt yaptırmak veya yaptırmaya aracı olmak, yurdu örgütlemek ve yaşatmak,
- b) Ağın ve çevresindeki okullarda okuyan öğrencilerin eğitim ve öğretim, güçlüklerini gidermeğe çalışmak,
- c) Ağın ve çevresinde olup da dışarda okuyan her eğitim basamağındaki öğrencilerin eğitim ve öğretim güçlüklerini gidermeğe çaba göstermek,
- ç) Öğrencilerin üst eğitim kurumlarına girmelerine yardımcı olmak, bu konuda kendilerine ve velilerine bilgi vermek,
- d) Ağın ve çevresinin görenek ve gelenek özelliklerini, tarihsel değerlerini, turistik durumunu, kültürel ve folklor kaynaklarını geliştirmek, sportif çalışmalarını desteklemek, böylece Ağın ve çevresini tanıtmaya çalışmak,
- e) Ağın ve çevresi halkının daha yüksek yaşama düzeyine kavuşturulması için :
 1. Ağın ve çevresinde birlik, beraberlik ve dayanışmayı sağlamak, Ağın ve çevresine yapılacak maddi ve manevî yardımları teşvik etmek, zararlı olan maddi ve manevî eylem ve davranışları önlemeğe çalışmak, yardım yapanları yayın yolu ile tanıtmak,
 2. Dışarda bulunan hemşerilerin Ağın ve çevresine karşı ilgilerini artırmağa çalışmak,
 3. Giyim-kuşamda çağımıza uygunluğu sağlamağa öncülük etmek, eylemlerde bulunmak,
 4. Kooperatifleşme konusunda girişimlerde bulunmak ve özendirmek,
 5. Tarımcılık, meyvacılık, sebzecilik, hayvancılık konularında bilimsel araştırmalara dayanan yardımlarda bulunmak.
 6. Lokaller ve okuma odaları açmak ve geliştirmek,
 7. Benzer amaçlı derneklerle işbirliği yapmak ve gerektiğinde Genel Kurul kararı ile birleşmek veya federasyona gitmek,

8. Belli zamanlarda. Ağın ve çevresi sorunları ile ilgili kongreler, konferanslar, açık oturumlar, konuşmalar ve seminerler düzenlemek,
9. Bölgesel nitelikte pazar, panayır kurulmasına, sergi açılmasına öncülük etmek,
10. Baraj gölü kıyısında plâj ve turistik kuruluşlar yapılmasına önayak olmak, bu kuruluşların yaygınlaşmasına yardımcı olmak,
1. Ağın ve çevresindeki eski eserleri onarmak ve tarihsel değerini korumak, gerektiği yerlerde büstler ve anıtlar yaptırmak.
- f) Bu amaçları gerçekleştirmek için yayınlar yapmak.

B Ö L Ü M : III

Ü Y E L İ K

MADDE 4 — DERNEK'in iki türlü üyesi vardır :

- a) Asıl üye,
- b) Onur üyesi,

Bu tüzükteki amaçları benimsemiş, medeni haklarını kullanma yetkisinde ve yıllık ödentileri yüklenmiş olan her Türk vatandaşı Yönetim Kurulu Kararı ile DERNEK'e asıl üye olabilir. Asıl üyelerin yıllık ödentileri 12 liradan az, 120 liradan çok olamaz. DERNEK'e giriş ödentisi en az 10 liradır. Ödentiler, toptan olduğu gibi taksitlede ödenebilir.

Bir defada DERNEK'e en az 500 lira para yada bu değerde mal bağışlayan ve büyük ölçüde maddi veya manevî yararı dokunan özel ve tüzel kişilere Yönetim Kurulu Kararı ile onur üyeliği verilir.

DERNEK Yönetim Kurulu asıl üyeliğinde aralıksız 10 yıl çalışanlar onur üyeliğini kazanmış olur.

MADDE 5 — Üyelikten çıkarma ve çıkarılma :

- a) Üyenin ayrılmak istediğini Yönetim Kuruluna yazılı olarak bildirmesi üzerine üyeliği sona erer.
- b) DERNEK'in amaçlarına aykırı tutum ve davranışta bulunan ve çalışmalarını engelleyen, iki yıl süre ile ödentilerini ödemişler yapılacak uyarılardan sonra da direnirlerse, Yönetim Kurulunun önerisi ve Onur Kurulu kararı ile üyelikten çıkarılırlar.

B Ö L Ü M : IV.

ORGANLAR

MADDE 6 — DERNEK'in organları şunlardır :

- a) Genel Kurul ve Şubeler Genel Kurulları,
- b) Merkez Yönetim Kurulu ve Şubeler Yönetim Kurulları,
- c) Merkez Denetleme Kurulu ve Şubeler Denetleme Kurulları,
- ç) Onur Kurulu.

GENEL KURULLAR

MADDE 7 — Genel Kurul, DERNEK'in en yetkili organıdır. Genel Merkezde kayıtlı üyelere şube delegelerinden kurulur.

MADDE 8 — Üye adetleri 50'ye kadar olan şubeler bir, daha fazla üyesi bulunan şubeler ise, Genel Kurula iki delege seçerler. Şubelerce seçilecek bu delegeler, Merkez Genel Kurul toplantısına katılamıyacak olursa, merkezde kayıtlı bulunan üyelere yazılı olarak temsil yetkisi verebilirler.

MADDE 9 — Genel Kurul, normal olarak iki yılda bir ocak ayı içerisinde Yönetim Kurulunun uygun gördüğü yer ve günde toplanır. Toplantının yeri, günü, saati ve gündemi toplantı gününden en az 20 gün önce şubelere bildirilir ve beş gün önce en az iki mahalli gazete ile ilân edilir. Mahalli mülkiye amirliğine duyurulur. Gerekirse üyelere de ayrıca mektupla bildirilir.

MADDE 10 — Genel Kurul iki şekilde toplanır :

- a) Normal Genel Kurul Toplantısı,
- b) Olağanüstü Genel Kurul Toplantısı.

Normal Genel Kurul Toplantısı, 9. maddede belirtildiği üzere, iki yılda bir kere yapılır. Toplantı üye tam sayısının yarısından bir fazlası ile açılır. İlk toplantı da bu sayı sağlanamazsa, ikinci toplantı, katılacak üyelerle yapılır.

Olağanüstü toplantı, Yönetim Kurulunun çağrısı, yada üye tam sayısının beşte birinin isteği üzerine yapılır. Olağanüstü toplantı ile ilgili gündem, öneriler gözönünde bulundurularak Yönetim Kurulunca hazırlanır.

GENEL KURULUN GÖREVLERİ

MADDE 11 — Genel Kurulun görevleri şunlardır :

- a) Yönetim Kurulu ve Denetleme Kurulu raporlarını incelemek, gündemdeki maddeleri görüşmek ve karara bağlamak.
- b) Yönetim Kurulu, Denetleme Kurulu ve Onur Kurulu'nu seçmek,
- c) Yönetim Kurulu'nun iki yıllık hesaplarını incelemek ve yeni bütçeyi onamak,
- ç) Tüzükte gereken değişiklik ve yorumları yapmak,
- d) Gerektiğinde DERNEK'i n kapatılmasına karar vermek.

YÖNETİM KURULU

MADDE 12 — Yönetim Kurulu, DERNEK'in her türlü çalışmalarını düzenleyen ve yürüten sorumlu örgüttür. Görev süresi iki yıldır. Yönetim Kurulu üyeleri DERNEK'teki görevleri ne olursa olsun, karşılıksız çalışırlar, Ancak şubelerin merkez toplantısına gönderilecek delegeler ile merkezden DERNEK işlerini izleme bakımından Ankara dışına yapacakları seyahatler için görevlendirilenlere yaptıkları zarurî giderler DERNEK'in ödentilerini toplamaya yetkili tahsildarlara topladıkları miktarın %20'sini geçmemek üzere ücret ödenebilir. Bu ödemeler Yönetim Kurulları kararlarına dayandırılır.

MADDE 13 — Yönetim Kurulu, DERNEK üyeleri arasından seçilecek 5 kişiden meydana gelir. Bunlar dışında en çok oy alan 5 kişi yedek üye seçilir. Oylar eşit olduğunda ad çekmeye başvurulur.

Yönetim Kurulu, ayda en az bir defa toplanır.

MADDE 14 — Yönetim Kurulu üyeleri, kendi aralarından bir başkan, bir başkan yardımcısı, bir genel yazman, bir sayman ve veznedar seçerler.

Bir üye de Yönetim Kurulu üyesi olarak kahr.

MADDE 15 — Yönetim Kurulu Başkan'ı DERNEK'in de başkanıdır ve tüzel kişiliğin temsilcisidir.

Yönetim Kurulu Başkanı'nın kesin olarak görevinden ayrılmasında, Yönetim Kurulu ilk toplantısında kendi aralarından bir başkan seçer.

MADDE 16 — Kendi isteğiyle Yönetim Kurulu Üyeliğinden çekilen veya Yönetim Kurulunca yerinde görülün bir mazereti olmadan üst üste üç toplantıya katılmayanın Yönetim Kurulu Üyeliği düşer. Yedeklerden en çok oy alan üye göreve çağrılır.

MADDE 17 — Yönetim Kurulu Başkanı, her toplantıdan önce uygun göreceği yollarla üyeleri toplantıya çağırır.

YÖNETİM KURULU'NUN GÖREV VE YETKİLERİ

MADDE 18 — Yönetim Kurulu'nun görevleri şunlardır :

- a) Üçüncü maddede belirtilen amaçların gerçekleştirilmesi için gelir sağlamak,
- b) Yardım isteklerini inceliyerek sonuçlandırmak,
- c) Her dönem sonunda o dönemle ilgili işlemleri, hesapları ve gelecek dönem bütçesini Genel Kurul'un onamına sunmak,
- d) Genel Kurul'da ileri sürülen dileklerden mümkün olanlarının yerine getirilmesine çalışmak,
- e) Beşinci madde gereğince DERNEK'ten çıkarılması öngörülenleri saptamak ve belgelerini hazırladıktan sonra Onur Kurulu'na bildirmek,

f) DERNEK'in amaçlarını gerçekleştirmek için piyango, müsamere, temsil, yarışma ve tartışmalar düzenlemek,

g) Gerekli görüldüğü hallerde Genel Kurulu toplantıya çağırmak,

h) Genel Kurulun vereceği yetkiyle DERNEK adına satın alınacak ya da yaptırılacak taşınmazlarla yararı kalmıyan ya da azalan taşınmazları satmak, DERNEK'in amaçlarına daha elverişli olan taşınmazlarla değiştirmek, yönetmeliğe göre bunların işletilmesini sağlamak ve denetlemek,

i) Şube, işlerini teftiş ve denetlemek,

j) Onur üyeliği vermek,

k) Alınması imkânı olmadığı anlaşılan DERNEK alacaklarının kaydını silmek veya kovuşturma ile tahsili imkânı az olanlar için uzlaşmalar yapmak,

l) Şubelere yapılacak yardım, miktar ve koşullarını saptamak,

m) Yoksul ve kimsesiz öğrencilere yardım etmek ve bu yardımın miktar ve koşullarını saptamak,

n) Alt Komiteler kurmak,

DENETLEME KURULU

MADDE 19 — Denetleme Kurulu, üç asıl iki de yedek olmak üzere, beş üyeden kurulur. Bunlar Genel Kurulca seçilirler, hizmet süreleri iki yıldır.

Üç asıl üye aralarından bir başkan seçer.

MADDE 20 — Denetleme Kurulu, en az yılda bir defa DERNEK'in hesap işlerini denetler, denetleme sonuçlarını bir raporla Yönetim Kuruluna bildirir. Bu raporun bir örneğini de Genel Kurula sunmak için saklı tutar.

Denetleme sonucunda Genel Kurulun toplantısını gerekli görürse, bir yazı ile Yönetim Kuruluna öneride bulunur.

ONUR KURULU

MADDE 21 — Onur Kurulu, DERNEK üyeleri aleyhinde yapılacak şikâyetleri inceleyip karara bağlamak üzere Genel Kurulca seçilecek üç asıl, iki yedek üyeden meydana gelir. Kurul asıl üyeleri aralarından bir başkan seçerler.

Onur Kurulu, kınama ve DERNEK'ten çıkarma kararlarını verebilir. Kınama kararına itiraz edilmez. Çıkarma kararına ilk Genel Kurulda üye tarafından itiraz edilebilir.

DEFTERLER

MADDE 22 — DERNEK aşağıda yazılı defterleri tutar.

- Üye kayıt defteri,
- Karar defteri,
- Gelen ve giden evrak defteri,
- Gelir ve gider defteri,
- Onur üyelerinin kaydı ile ilgili defter.

PARA İŞLERİ

MADDE 23 — DERNEK'in gelirleri şunlardır :

- Özel ve resmi kuruluşların yardımları,
- Üye ödentileri,
- Özel ya da tüzel kişilerin bağışları,
- Dernek üye ve kurullarının çalışmalarından elde edilecek gelirler,

- e) Yayın, gösteri, gezi, yarışma ve bu gibi çalışmalardan sağlanacak gelirler,
f) DERNEK, amaçlarının gerçekleşmesi için kuruluş, vasiyet, bağış, satın alma ve inşaat yolları ile taşınmaz mallara sahip olabilir ve bunlar üzerinde tasarrufla bulunabilir,
g) Bütün bunlar dışında elde edilecek diğer gelirler.

MADDE 24 — DERNEK'in gelirleri alındı ile toplanır. DERNEK adına bastırılacak alındılar bir tutanakla saptanarak DERNEK'in zimmetinde tutulur. Alındılar dip koçanlı sıra sayısına göre düzenlenir. DERNEK'in damgasını, para toplamaya yetkili sayman veya Başka'nın imzasını taşır. Yönetim Kurulu DERNEK üyelerinden birine para toplamak yetkisi verebilir.

MADDE 25 — Gerekğinde Yönetim Kurulu, DERNEK gelirlerinin toplanması için ücretle tahsildar çalıştırabileceği gibi amaçlarının gerçekleşmesi için kararlaştırılacak ücret karşılığında personel çalıştırabilir.

MADDE 26 — Giderler, o dönem için kabul edilen bütçeye göre Başkan veya Başkanlıkça görevlendirilecek başkan yardımcısının «verile» emirlerine göre yapılır.

MADDE 27 — Dernek'in parası milli bankalarda tutulur. Yetkili üye ve görevlilerinin elinde beşyüz liradan fazla para bulundurulması Yönetim Kurulunun kararı ile mümkündür. Toplanan paraların en geç bir hafta içinde bankaya yatırılması gerekir.

MADDE 28 — DERNEK'in parası Başkan, Başkan yardımcısı ve saymandan en az ikisinin imzaları ile bankadan çekilebilir. Bu durum bir sirkülerle bankaya bildirilir.

MADDE 29 — DERNEK'in bütçe yılı takvim yılıdır. Bir dönemle ilgili her yılın kesin hesapları ayrı ayrı yapılır, bu hesaplar her iki yılda bir toplanacak genel kurulun onayına sunulur.

MADDE 30 — DERNEK'i yükümlülük altına koyacak her türlü işlemlerle ilgili belgeler Başkan veya Başkan yardımcısı ile saymanın imzalarını taşır. Giderler Yönetim Kurulu Kararlarına dayandırılır. Ellibin lirayı aşan harcamalar için Genel Kurulun kararı şarttır.

MADDE 31 — Dernek orada, genel merkeze kayıtlı beş üyenin yazılı teklifi ve Yönetim Kurulu kararı ile istediği yerde şubeler açabilir.

MADDE 32 — Şube Yönetim Kurulu, şube Genel Kurulunca seçilecek beş üyeden meydana gelir. Bunlardan sonra en çok oy alan üç üye yedeğe ayrılır.

Yönetim Kurulu 14. madde hükümlerine göre aralarında iş bölümü yapar.

MADDE 33 — Şubeyi başkan veya yetki vereceği bir Yönetim Kurulu üyesi temsil eder. Şubelerin başkan, başkan yardımcısı, yazman ve sayman seçimi, 13 nci maddeye göre yapılır.

MADDE 34 — Şubeyi başkan ya da kendisinin yetki vereceği Yönetim Kurulu üyesi temsil eder. Şubeler, kendi gelirlerinin bu tüzüğün «AMAÇLAR» bölümünde belirtilen işler için harcamada serbesttirler. Ancak merkezden gönderilecek paralar merkez Yönetim Kurulunun bil-direceği önergeye göre harcanır.

MADDE 35 — Şubeler Genel Kurulları, Merkez Genel Kurulunun bağlı olduğu hükümlere göre toplanır. Ancak, toplantı Merkez Genel Kurulu toplantısından en az bir ay önce yapılır toplantı tutanağı örneğini Merkez Yönetim Kuruluna bir hafta içinde gönderir.

MADDE 36 — Şube Denetleme Kurulu, tüzüğün 19 ve 20 nci maddelerindeki hükümlere göre kurulur ve çalışır.

B Ö L Ü M : V. ÇEŞİTLİ HÜKÜMLER

MADDE 37 — DERNEK tüzüğünde bulunmayan konular için Türk Medeni Kanunu ile 4312 sayılı Cemiyetler Kanunundaki ilgili maddelere başvurulur.

MADDE 38 — DERNEK'in kapanması gerektiğinde, parası ile taşınır ve taşınmaz malları Genel Kurul'un uygun göreceği bir dernek veya kuruma devredilir.

KURUCU ÜYELER

Adı ve Soyadı	Meslek ve Sanatı	İkâmetgâh Adresi Tabiiyeti T. C.
1 — Nuri Onat	Millî Eğitim Bakanlığı Şube Müdürü Yardımcısı	Kennedy Cad. No. 76/6 ANKARA
2 — Dr. Kemal Köseoğlu	Serbest Doktor Dahiliye Mütchassısı	Atatürk Bulvarı No. 107/7 ANKARA
3 — Cevat Onay	Merkez Hazine Avukatı	Tunus Cad. No. 38/6 ANKARA
4 — M. Nurettin Taşkın	Emekli Öğretmen	Kennedy Cad. No. 54/16 ANKARA
5 — Mehmet Orhan	T. Şeker Fab. A. Ş. Gen. Md. Personel Müdür Muavini	Bahçelievler 7. Cad. No. 78/19 ANKARA
6 — Kemal Baytaş	DSİ. Eğitim Dairesi Başkanı Zir. Yük. Müh.	Güvenlik Cad. No. 80/9 ANKARA
7 — Hüseyin Kabasakal	Emekli Albay	Bahçelievler 58. Sokak No. 3 ANKARA
8 — Hüseyin Tuncer	Millî Eğitim Bakanlığı Beslenme Şubesi Müdürü	Cevher Sokak No. 35/9 ANKARA
9 — Osman Güler	Kalaba Ortaokulu Müdürü	Yenimahalle Yahyakemal Cad. No. ANKARA
10 — Nedim Gençosmanoğlu	Emekli Öğretmen	Maltepe Mine Sokak No. 7/6 ANKARA
11 — Halis Fikret Aksoy	Bayındırlık Bakanlığı Yapı ve İmar İşleri Reisliği Hukuk İşleri	Gençlik Caddesi No. 37/3 ANKARA
12 — Kenan Okan	Millî Eğitim Bakanlığı Plânlama Bölümünde	Bahçelievler 2. Cad. No. 1/7 ANKARA
13 — Dr. Hamit Soylu	Numune Hastanesi Akıl Hastalıkları Mütchassısı	Demirtepe Fevzi Çakmak Sok. No. 41/A-9 — ANKARA
14 — Mehmet Ergönül	Sümerbank Gn. Md. Tahakkuk Memuru	Yenimahalle Gürler Sok. No. 14/7 ANKARA
15 — Adnan Binyazar	Hacettepe Üniversitesi Temel Bilimler Yüksek Okulu Öğretim Görevlisi	Kennedy Cad. No. 80/6 ANKARA
16 — Selâmi Taşbaşı	Sosyal Sigortalar Kurumunda Müfettiş	Yenimahalle Akın Cad. 68/12 ANKARA
17 — Muammer Niksarlı	DSİ. Teknik Eğitim ve Tanıtma Dairesinde	Dönen Sok. 5/7 Demirlibahçe ANKARA
18 — Doğan Kasaroğlu	TRT. İç Haberler Müdürü	Gazeteciler Sitesi Çankaya — ANKARA
19 — Ali Rıza Ersözen	Memur K.K. Pers. Dai. Sb. Değ. Şb.	İzmir Caddesi Oye Apt. No. 45/5 ANKARA
20 — Ülkü Soylu	Eğitimci	İzmir Caddesi Oye Apt. No. 45/5 ANKARA
21 — Mustafa Niksarlı	Ressam O.D.T.Ü. Mim. Fak. Foto Lab. Şefi	İç Cebeci Özsoy Sok. No. 35/5 ANKARA
22 — Behram Uçunkaya	Hacettepe Üniversitesi Öğrenci işlerinde Uzman	Akın Cad. No. 56/A Yenimahalle — ANKARA

DUYURU

Sayın Ağın'lılar ;

**Malatya'daki Hemşerilerimizin Kurmuş
Oldukları «Ağın Sınırlı Sorumlu Arsa ve
Konut Kooperatifi'ne» Üye Ol..**

**Bu Suretle Hem Senin Olan Bir
Kuruluşu Desteklemiş, Hemde Bir Arsa
veya Konut Sahibi Olabilirsin**

ADRES : Ağın Sınırlı Sorumlu Arsa
ve Konut Kooperatifi Başkanlığı,
İstasyon Cad. No. 242 — MALATYA

DUYURU

